

SLOVENSKA vestnik

Letnik XXI.

Celovec, petek, 22. april 1966

Štev. 16 (1247)

Odločitev o novi zvezni vladi

Vlado sestavlja ÖVP sama — Socialisti šli v opozicijo

Po večtedenskih pogajanjih med ÖVP in SPÖ je v ponedeljek tega tedna padla odločitev, ki pomeni zgodovinsko prelomnico v povojni dobi Avstrije: novo zvezno vlado je sestavila ÖVP sama, medtem ko so šli socialisti v opozicijo. S tem se je končalo dvajsetletno obdobje sodelovanja obeh velikih strank, o katerem je zvezni prezident Jonas ob zapirski nove vlade dejal, da bo v zgodovini avstrijskega ljudstva zapisano kot najbolj uspešno in najbolj pozitivno obdobje. „Najlepši in upam v daljno bodočnost delujoči uspeh tega skupnega dela pa je dejstvo, da je bil usodepolni prepad, ki je v prvi republiki nesrečno razcepil naše ljudstvo, odstranjen in je avstrijsko ljudstvo našlo možnosti, da rešuje svoje probleme na temeljih demokracije in z miroljubnimi sredstvi.“

Prvič po vojni ima torej Avstrija vlado, ki jo sestavlja ena sama stranka. Mnenja o tem, zakaj in kako je prišlo do takšne odločitve, so seveda deljena in se bo razprava o vzrokih gotovo še nadaljevala. Toda enega dejstva nobene trditve in ugotovitve ne bodo spravile s sveta, namreč da se je SPÖ

Petindvajset let po ustanovitvi OF

Prihodnji teden se bo ves slovenski narod spominjal zgodovinskega 27. aprila 1941, ko je bila ustanovljena Osvobodilna fronta kot vse ljudska organizacija, ki je združevala in vodila demokratične množice v večletnem boju proti fašističnim okupatorjem ter izbojevala slovenskemu ljudstvu zmago, kot je njegova zgodovina še ni poznala.

Danes, ko je od tistih dogodkov minilo četrto stoletje, lahko že v vsej globini ocenimo pomen razvoja, ki se je začel s 27. aprilom pred petindvajsetimi leti. Na smrt obsojeno slovensko ljudstvo se je takrat skupaj z ostalimi jugoslovanskimi narodi dvignilo v boj in se ob strani demokratičnih sil vsega sveta junsko borilo za svobodo. Hkrati z oboroženim bojem pa je slovenski narod potegnil odločno ločnico tudi v svoji zgodovini: usodo naroda je vzel v svoje roke delovni človek. Prenehali so biti poslušni blapec domačih izkoriščevalcev in tujih gospodarjev, postal je zavesten oblikovalec svoje usode, graditelj bodočnosti vsega delovnega ljudstva.

Ko danes presojava sadove, ki jih je rodil pred petindvajsetimi leti začeti prepoved slovenskega naroda, potem se ne smemo omejiti na leta 1945 izbojevano svobodo, niti ne samo na leta velike obnove in izgradnje domovine, marveč moramo na pravo mesto postaviti zlasti preobrazbo družbenega življenja, ki se manifestira v uresničevanju vsestranskega samoupravljanja. V tem revolucionarnem procesu delovni človek namreč ni le proizvajalec, temveč je hkrati tudi usmerjevalec vsega družbenega dogajanja, torej oblikovalec najvišje oblike neposredne demokratičnosti.

Kakor ob obletnici vstaje slovenskega naroda tudi koroški Slovenci lahko s ponosom ugotavljamo, da smo ob zgodovinski odločitvi pred 25 leti izbrali, da smo živ del slovenskega narodnega telesa, tako se tudi danes upravičeno veselimo uspehov, ki jih dosegajo država, v kateri živi naš matični narod. To toliko bolj, ker med pridobitvami 27. aprila 1941 nedvomno zavzema zelo važno mesto današnja politika mirnega sožitja in prijateljskega sodelovanja med narodi in državami — politika, ki je obrodila posebno bogate sadove zlasti v odnosih med Avstrijo in Jugoslavijo.

do zadnjega trenutka trdila doseči pri ÖVP pogoje, ki bi ji omogočili nadaljnje sodelovanje v vladi. To dokazujejo sklepi socialističnega kongresa prejšnji petek, predvsem pa to dokazujejo napori vodilnih socialističnih funkcionarjev, ki so tudi še v soboto, nedeljo in celo v ponedeljek skušali izposlovati vsaj minimalno razumevanje ÖVP in tako zagotoviti nadaljnje skupno delo. Ker pa je ÖVP vztrajala pri svojem stališču, je bilo vodstvo SPÖ prisiljeno ugotoviti, da od ÖVP postavljenih pogojev ne more sprejeti.

Tako se je končalo dolgoletno sodelovanje obeh velikih strank in je zdaj razumljivo v ospredju najširšega zanimanja vprašanje, kako bo šlo v bodoče. O tem, da je ÖVP prevzela silno veliko odgovornost,

ni nobenega dvoma in so temu primerne tudi prve izjave njenih vodilnih predstavnikov. Spričo težkih problemov, katere bo morala reševati nova vlada, se izogibajo izrazov zmagoslavja in poudarjajo, da čaka stranko zdaj več dela in več dolžnosti. Ugotovitev njenega generalnega sekretarja Withalma, da se bo sodelovanje v okviru socialnega partnerstva razumljivo nadaljevalo, je vsekar značilna in samo dokazuje, da ÖVP s tem, ko je sama postavila vlado, še ni dobila tudi možnosti neomejenega samovladanja, marveč bo morala nasplošno stran resno upoštevati tudi v bodoče.

Ravno zaradi tega pa se velike in odgovorne naloge postavljajo tudi socialistom, ki bodo morali v parlamentu strogo in kritično bdeli nad delom vlade, hkrati pa s svoje strani prispevati, da sadovi minulih let ne bodo samo ohranjeni, marveč se bodo razvijali še naprej. O odgovorni vlogi opozicije je povedal zelo odločne besede bivši zunanji minister dr. Kreisky, ki je poudaril, da v Avstriji še nobena opozicija ni bila tako dobro pripravljena na to nalogo, kot je v tem trenutku socialistična stranka.

Člani nove zvezne vlade

V torek je zvezni prezident Jonas zaprisegel novo zvezno vlado, ki jo sestavljajo naslednji člani:

dr. Josef Klaus — zvezni kancler;
dr. Fritz Bock — vicekancler in minister za trgovino;
dr. Wolfgang Schmitz — finančni minister;
dr. Theodor Piffl-Percevic — minister za pouk;
dipl. ing. dr. Karl Schleinzner — minister za kmetijstvo in gozdarstvo;
dr. Georg Prader — minister za državno obrambo;
dr. Vinzenz Kotzina — minister brez listnice (pri uradu zveznega kanclerja pristojen za vprašanja gradenj);
univ. prof. dr. Hans Klecatsky — minister za pravosodje;
Grete Rehor — minister za socialno upravo;
dipl. ing. dr. Ludwig Weiss — minister za promet;
dr. Franz Hetzenauer — minister za notranja vprašanja;
dr. Lujo Toncic-Sorinj — minister za zunanja vprašanja;
dr. Karl Gruber — državni sekretar v uradu zveznega kanclerja;
Franz Soronics — državni sekretar v socialnem ministrstvu;
dr. Josef Tauss — državni sekretar v ministrstvu za promet;
dr. Franz Haider — državni sekretar v notranjem ministrstvu;
dr. Karl Böbler — državni sekretar v zunanjem ministrstvu.
O izjavi nove vlade, ki jo je v sredo podal v parlamentu kancler dr. Klaus, bomo poročali v prihodnji številki našega lista.

Prijateljsko srečanje na meji

Državna meja med Avstrijo in Jugoslavijo upravičeno velja za eno najbolj odprtih mej v Evropi. V zadnjih letih se je v pravem pomenu besede razvila v most prijateljstva in dobrososedskega sodelovanja. Skoraj ne mine tedna, da se gesla o tem prijateljstvu na meji ne bi spremenila tudi v konkretne oblike sodelovanja, ki prihaja do izraza v najrazličnejših akcijah: od medsebojne izmenjave kulturno-prosvetnih skupin do skupnega realiziranja gospodarskih nalog, od medsebojnih obiskov in razgovorov predstavnikov obeh držav do reševanja raznolikih problemov, ki zanimajo obe državi.

Nov primer tega prijateljstva na meji je bilo ob koncu minulega tedna srečanje okrajnih in občinskih predstavnikov obeh obmejnih predelov na področju Mure. Začelo se je v Gornji Radgoni, kjer je predsednik občinske skupščine Ivan Kovač med gosti pozdravil predvsem avstrijskega generalnega konzula v Ljubljani dr. Heinricha Riesenfelda, člana izvršnega sveta SR Slovenije Rudolfa Čačinoviča, okrajnega glavarja iz Radkersburga dr.

Othmarja Dinacherja, okrajnega glavarja iz Jennersdorfa dr. Antona Stifterja, podpredsednika komisije za obmejna vprašanja pri IS SRS Borisa Trampuža ter občinske zastopnike z obeh strani meje.

Po ogledu Gornje Radgone in tamkajšnjega kmetijskega kombinata so se predstavniki obeh sosednih dežel odpeljali v Radkersburg, kjer jih je v mesni hiši pozdravil župan Alfred Merlini. Kakor prej župan Kovač, je tudi župan

Merlini naglasil dobre medsebojne stike na meji in se zavzel za čim prejšnjo gradnjo novega mostu med obema mestoma, ki naj bi po njegovih besedah ostal most prijateljstva.

Gostje so obiskali nekaj obmejnih prehodov, na katerih se turistični promet čedalje uspešneje razvija, nato pa so se ustavili v Murski Soboti, kjer so si ogledali razne gospodarske ustanove.

Avstrijski generalni konzul dr. Riesenfeld si je ob tej priložnosti ogledal tudi vinsko klet Kapela in zdravilišče Slatina Radenci. Pred povratkom v Ljubljano pa je izjavil, da mu je ta obisk v obmejnih krajih potrdil, kako velikega pomena je tesno sodelovanje za nadaljnji razvoj medsebojnih stikov med narodi obeh držav.

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu

VABILO NA UPRIZORITEV IGRE

Miklova Zala

v dramatisaciji Frana Žižka

ki jo priredi Prosvetno društvo „Ljube Košak“ iz Kostanjevice na Krki v Kulturnem domu v Ločah nad Baškim jezerom

- v soboto 23. aprila 1966 ob 20. uri
- v nedeljo 24. aprila 1966 ob 14.30 uri

Sodeluje 72 oseb — Režija: Lado Smrekar

Koroški Slovenci in nova vlada

Po dolgotrajnih, nejasnih pogajanjih za vlado smo koroški Slovenci enako kot ostali Avstriji z različnimi občutki vzeli na znanje dokončni rezultat — razhod dolgoletnih koalicijskih strank. Odgovarjajoč različnemu političnemu nastrojenju tudi med našim ljudstvom gledajo na novo vlado nekateri z rezervo in skepso, drugi z navdušenjem in zaupanjem.

V enem pa smo si vsi koroški Slovenci edini: v naših narodnostnih težnjah in v želji, da bi nova vlada resno pristopila k reševanju poznanih še odprtih, pa tudi poznanih nezadovoljivo rešenih vprašanj v zaščito obstoja in razvoja naše narodnostne skupnosti.

Gospod kancler dr. Klaus je apeliral na avstrijsko ljudstvo za predjem zaupanja. Koroški Slovenci ga njemu osebno dajemo v zaupanju na njegove svoječasne obljube v Beogradu, pred avstrijskim parlamentom in pred zbranimi koroškimi Slovenci dne 9. maja lanskega leta in na dejstvo, da je kompetenca za reševanje manjšinskih vprašanj neposredna zadeva urada kanclerja, ne nazadnje pa tudi zaradi tega, ker vlada obljublja v okviru pouka in vzgoje odraslih podpirati duha medsebojnega spoštovanja med vsemi konfesijami, svetovnim nazori, narodnostmi in rasami.

Ta naša trditev je tem bolj verodostojna, če hkrati izrazimo svoje razočaranje, da kljub naši tozadevni prošnji v vladni deklaraciji ni nobene besede o izvajanju določil v zaščito manjšin, da kljub konkretni pred svetom dani obljubi stalnega pospeševanja kulturnih potreb manjšine finančno ministrstvo izjavlja, da za tako postavko v proračunu nima pristojnosti, da, odkar je v smislu ustave prevzel kompetenco za manjšinska vprašanja kancler neposredno v svoji

resor, še ni prišlo do neposrednega stika in razgovora z manjšino.

Po drugi strani pa se zavedamo, da bo vlada le tedaj lahko resno in verodostojno, pa tudi le v tem primeru uspešno terjala pred svetom pravice za avstrijsko manjšino na Južnem Tirolskem, če bo lahko dokazala, da v lastni državi drugim narodnim manjšinam nasproti kaže enako razumevanje, kakor ga terja za svojo v Italiji.

Brez dvoma iz tega spoznanja je bivši zunanji minister dr. Kreisky ne glede na kompetenco smelo sam iz svojega pričel demokratično reševanje manjšinskih problemov v sodelovanju z manjšino samo, kar je bil absoluten novum v avstrijski manjšinski politiki. Za ta sodobni demokratični proboj bomo koroški Slovenci bivšemu zunanjemu ministru ohranili svojo hvaležnost in smo prepričani, da tudi on v novi, za demokratično tako silno važni kontrolni funkciji ne bo pozabil naših upravičenih zahtev in jih podpiral s svojim globokim poznavanjem in velikim vplivom.

Kakorkoli namreč bo nova vlada pristopila k reševanju manjšinskih problemov — brez sodelovanja z manjšino in mimo manjšine bo vsake poskus iluzoren. Južna Tirolska je najboljši primer za to!

Imeti moramo pogum

ZAVEDATI SE STRAHOT
ATOMSKE VOJNE

Z zborovanjem na Dunaju se je zadnji nedeljo zaključil pohod za mir, katerega se je kljub slabemu vremenu udeležilo veliko število ljudi vseh poklicev in ne glede na politično prepričanje. Na poti iz Badena na Dunaj so udeležence letošnje demonstracije pozdravili tudi župani, predstavniki javnega življenja so govorili besede ostre obsodbe vsake vojne, zlasti pa sedanje vojne v Vietnamu, v kateri se ameriški vojaki poslužujejo sredstev, ki spominjajo na zločine nacistov.

»Smo proti vojni v Vietnamu, smo proti vsaki vojni, kajti vojna ni sredstvo za argumentiranje, vojna je zločin.« Tako je dejal eden izmed govornikov, medtem ko je drugi poudaril: »Avstrija je nevtralna država in na to smo ponosni. Toda nevtralizem ni darilo, marveč je obveznost, da delamo za mir.«

Posebno živ poziv so bile besede, ki jih je na zaključnem zborovanju govoril znani avstrijski publicist dr. Robert Jungk. Vsak dan — je med drugim dejal — umirajo v Vietnamu ljudje, katerim nihče ni napovedal vojne. Imeti moramo pogum, pogum za kritiko, pogum predstavljati si, kako strašna bi bila atomska vojna, hkrati pa tudi pogum, predstavljati si svet miru. Nismo le proti bombi, smo za ljudi, smo za lepši svet, zato smo se tudi udeležili tega pohoda za mir.

Jnozemski kapital

IN NJEGOV VPLIV V AVSTRIJI

V Avstrijo se vedno bolj vrti inozemski kapital, ki sistematično veča svoj vpliv v industriji in v celokupnem gospodarstvu. To vrtanje, ki se je začelo kmalu po sklenitvi državne pogodbe leta 1955, postaja vedno očitnejše. Leta 1953 je bil inozemski kapital na avstrijskih akcijskih družbah udeležen komaj z 9,8 odstotka. Do leta 1959 je ta udeležba narasla na 13,3 odstotka. V letih 1958 in 1959 so namreč inozemska podjetja v avstrijskih akcijskih družbah investirala več kot pol milijarde šilingov. Eden glavnih investorjev je bil v tem času zahodnonemški kapital, ki je od leta 1957 do leta 1960 v avstrijske akcijske družbe investiral okoli 270 milijonov šilingov.

S tem je udeležba inozemskega kapitala na avstrijskih akcijskih družbah leta 1961 narasla na 13,5 odstotka ali na 2,9 milijarde šilingov. S tem zneskom je bil inozemski kapital udeležen na 140 akcijskih družbah s 4,6 milijarde šilingov osnovnega kapitala. V 65 družbah je bil absoluten lastnik akcijskega kapitala ali pa je imel kvalificirano večino akcijskih. Poleg tega je bil inozemski kapital leta 1961 še s 1340 milijoni šilingov udeležen na 193 družbah z omejenim jamstvom, kjer je imel 86 odstotkov naloženega kapitala.

Tako je bil inozemski kapital v Avstriji samo na kapitalnih družbah leta 1961 udeležen s 4,2 milijarde šilingov. Največje so bile naložbe kapitala iz držav Evropske gospodarske skupnosti in iz Združenih držav Amerike. Na nje je odpadlo nad 2,5 milijarde šilingov. Ostale udeležbe so odpadle predvsem na Veliko Britanijo in na Švico, na druge države je odpadlo le okroglo 328 milijonov šilingov. Poleg tega pa je bil inozemski kapital še udeležen na številnih zasebnih industrijskih in trgovinskih podjetjih ter na osebnih družbah, kjer pa njegovega vpliva ni bilo mogoče dognati.

Od leta 1961 naprej vpliv inozemskega kapitala v avstrijskem gospodarstvu stalno narašča. Leta 1962 so njegove naložbe v avstrijskem gospodarstvu znašale 482 milijonov šilingov, leta 1963 nadaljnjih 412 milijonov in leta 1964 nadaljnjih 364 milijonov šilingov. Lani pa so te naložbe narasle za nadaljnjih 626 milijonov šilingov. Skupno z letom 1961 se je s tem udeležba inozemskega kapitala na avstrijskem gospodarstvu povečala za 2,2 milijarde šilingov.

Tudi v teh letih je bil glavni inozemski investitor v avstrijskem gospodarstvu zahodnonemški kapital. Z njegovo udeleženošjo na avstrijskem gospodarstvu pa je dana tudi razlaga, zakaj je avstrijska zunanja trgovina kljub naraščajoči pasivi usmerjena predvsem na Zahodno Nemčijo in na Evropsko gospodarsko skupnost in zakaj se ravno glavni predstavniki avstrijskega gospodarstva, med njimi predvsem minister za trgovino in obnovo, dr. Fritz Bock, tako zavzemajo za pridružitve Avstrije k Evropski gospodarski skupnosti. Ne nazadnje pa tudi zmaga Ljudske stranke pri zadnjih državnozborskih volitvah korenini v vplivu inozemskega kapitala na avstrijsko gospodarstvo. Kot zagovornik njegovega uveljavljanja je namreč ljudska stranka v volilni borbi razpolagala z ogromnimi denarji, s katerimi je privabila na volišče tistih 177.000 volivcev, ki so ji s svojim glasom pomagali, da je prišla v parlamentu do absolutne večine.

Blaž Singer

Od 30. aprila do 8. maja:

Jubilejni jugovzhodni sejem v Grazu

Jutri teden bo zvezni prezident Jonas odprl letošnji Graški jubilejni pomladanski sejem. Ta sejem, ki obhaja letos 60-letnico svojega obstoja, se je v povojni dobi iz leta v leto bolj razvil in resnično avstrijsko jugovzhodno izložbeno okno, istočasno pa tudi v sejem, ki zaradi dosledne razdelitve sejemskega prostora po branžah privablja čedalje večji krog podjetij in poslovnih ljudi. Poleg tega ima ta sejem še dve značilnosti: prvič se je od sejma, ki ga je obvladovala trgovina, razvil v sejem, kjer svoje blago predstavljajo proizvajalci in — drugič — bil je prvi avstrijski sejem, ki se je odločil za sejemski sporazum z Jugoslavijo in s tem neposredno odprl svoja vrata proti jugovzhodu.

Za letošnji jubilejni pomladanski sejem v Grazu je razstavo svojih izdelkov in blaga prijavilo 1395 podjetij, od tega 360 iz inozemstva, ki bodo zastopala 21 držav. S tem je postalo razpoložljivo razstavišče, ki meri 14 ha in na katerem je 20 hal in 13 paviljonov, že skoraj premajhno.

Za svoj 60-letni jubilej se je razstavišče obleklo praznično. Na prostoru, ki je prej podoben lepo urejenemu parku kakor pa

LETO 1965 JE POKAZALO:

Zagotovitev oskrbe prebivalstva

z živili še vedno pereč problem

Avstrijsko kmetijstvo je ob pomoči družbe v svojih prizadevanjih, da bi v kar največji meri zagotovilo prehrano prebivalstva, napravilo v zadnjih letih velik korak naprej. Ta razvoj vendar družbe ne sme spraviti do mišljenja, da je obnova kmetijstva in intenzivacija proizvodnje že prišla na raven, kjer kmetijstvo lahko prepusti svoji usodi. Do tega zaključka prihajamo, ko primerjamo avstrijsko zunanjo trgovino s kmetijskimi pridelki v letih 1964 in 1965.

Leta 1964, ki je bilo normalno kmetijsko leto, smo izvozili kmetijskega blaga v vrednosti 1869,1 milijona šilingov, uvozili pa smo ga v vrednosti 7370,4 milijona šilingov. Dejanska potreba po uvozu je tako predstavljala vrednost okroglih 5,5 milijarde šilingov. Med tem ko smo pri sladkorju takorekoč krili svoje potrebe in smo pri živini, mesu in mlečnih izdelkih imeli izvozni višek v vrednosti 454,7 milijona šilingov, je primanjkljaj pri sadju in zelenjavi znašal 1556,4, pri krušnem žitu 1361,5 ter pri maščobah in olju 604,8 milijona šilingov. Ker smo nasprotno izvozili živine, mesa in mlečnih izdelkov morali uvoziti za 260,9 milijona šilingov krmil, lahko trdimo, da tudi pri izvozu živine, mesa in mlečnih izdelkov ne stojimo še na dovolj trdnih nogah.

Leta 1965, ki je bilo kmetijsko dokaj neugodno, čeprav ne docela katastrofalno leto, se je položaj oskrbe prebivalstva z živili domačega izvora bistveno poslabšal. Izvozili smo sicer kmetijskega blaga v vrednosti 2379 milijonov šilingov, uvozili pa smo ga morali v vrednosti 9012,8 milijona, s čemer

je dejanska potreba po uvozu poskočila na okroglo 6,6 milijarde šilingov. Od te potrebe je odpadlo na uvoz sadja in zelenjave 2047,8, na uvoz krušnega žita 1851,8 ter na uvoz maščob in olja 719,6 milijona šilingov. Temu nasprotno pa se je izvozni višek pri živini mesu in mlečnih izdelkih povečal na 796,4 milijona šilingov, vendar se je povečal tudi uvoz krmil in sicer na 403,2 milijona šilingov.

Ta primerjava zelo nazorno prikazuje občutljivost oskrbe prebivalstva z živili iz domače kmetijske proizvodnje. To občutljivost je treba še naprej omejevati, kakor se jo je doslej omejevalo s pomočjo kmetijskih tržnih zakonov in posebej s pomočjo splošnega zakona o kmetijstvu, ki je pred petimi leti sprožil občekoristno akcijo intenzivacije in specializacije proizvodnje ter sodelovanja kmetov v proizvodnih skupnostih. Še bolj kot v minulih letih bo namreč v prihodnje samo koristno, če bomo od uvoza živil kar se le da neodvisni in če bomo imeli čim več viškov za njihov izvoz.

Uspešna trgovina z Jugoslavijo v letu 1965

Blagovna menjava med Avstrijo in Jugoslavijo se je v zadnjih petih letih zelo enakomerno razvijala. Avstrijski izvoz je narasel v tem času za 12,3 odstotka, jugoslovanski izvoz v Avstrijo pa za 16,8 odstotka. Trgovinska bilanca je bila koncem leta 1965 za Avstrijo aktivna, vendar nekoliko manj, kot je bila v letu 1964. Lani je znašala avstrijska aktivna 288,3, predlanskim pa 299,6 milijona šilingov. Če pa upoštevamo, da je imela Jugoslavija lani po turistični poti od Avstrije 300

milijonov šilingov dohodkov, nadaljnjih 100 milijonov pa iz avstrijskega tranzitnega prometa čez Reko, vidimo, da je jugoslovanska pasiva v trgovini z Avstrijo lani skoraj docela izginila.

Lani je Avstrija v Jugoslavijo izvozila blaga v vrednosti 1 milijarde šilingov. V trgovini z Jugoslavijo je Avstrija svoj uvoz v veliki meri že liberalizirala. Izjema uvoznih dovoljenj velja le še za redke vrste blaga. Vstop Jugoslavije v GATT in gospodarska reforma pa podpirata nadaljnje možnosti razvoja medsebojne trgovine in blagovne menjave. Avstrijski trgovinski delegat v Beogradu ugotavlja, da so se avstrijska podjetja s svojim blagom v Jugoslaviji zelo uveljavila in da ima avstrijsko blago na jugoslovanskem trgu dobro ime. Naraščajoči dohodki Jugoslavije od avstrijskih turistov prispevajo svoj del k blagovni menjavi. Svoj del k njenemu nadaljnjemu uspešnemu razvoju pa bodo gotovo prispevali še številni sezonski delavci, ki prihajajo v Avstrijo in ki svoj zaslužek večinoma uporabijo za nakup avstrijskega blaga.

Gospodarska reforma v Jugoslaviji je zunanjetrgovinsko gledano že dosegla viden uspeh. Jugoslovanska pasiva v trgovinski bilanci s svetom se je po tej poti lani močno znižala. Leta 1964 je znašala še 300 milijonov dolarjev, koncem lanskega leta pa je znašala le še 100 milijonov dolarjev. Njen nadaljnji razvoj odpira tudi za Avstrijo nove možnosti izvoza in uveljavljanja avstrijskega blaga na jugoslovanskem tržišču.

Pomladanski Zagrebški velesejem

V Zagrebu se je minulo soboto pričel letošnji mednarodni pomladanski velesejem, ki bo trajal do prihodnje nedelje. Na sejm sodeluje 630 razstavljalcev iz vseh jugoslovanskih republik in pokrajin ter 433 razstavljalcev iz 24 držav Evrope, Severne Amerike in Azije.

Sedanji velesejem v Zagrebu je sedemdeseti po vrsti. Kakor običajno vsak pomladanski sejem v Zagrebu, je tudi ta predvsem sejem blaga široke potrošnje, vendar vsebuje tudi letošnji sejem vrsto zanimivih specializiranih prirediteljev. Med nje sodijo zlasti IV. mednarodni sejem živil, IX. sejem obrti, VIII. mednarodni sejem embalaže, III. mednarodna razstava transporta v industriji, XI. razstava merilne in regulacijske tehnike in III. mednarodna razstava plastičnih mas.

Kot novosti pa letošnji pomladanski zagrebški velesejem lahko zabeleži I. mednarodni sejem rudarstva, rudarske opreme in zaščitnih sredstev v rudarstvu, I. mednarodni sejem obdelovalnih strojev in I. mednarodni sejem opreme in potrebščin za frizerje.

S sejmom je zajeta površina 90.500 kvadratnih metrov, pokrita razstavna površina pa zajema več kot 70.000 kvadratnih metrov. Na mednarodnem sejmu rudarstva, rudarske opreme in zaščitnih sredstev za delo v rudnikih sodelujejo razstavljalci iz 11 držav, med njimi tudi iz Avstrije.

POŠIROKEM SVETU

DUNAJ. — Avstrijski zvezni prezident Franz Jonas bo v času od 17. do 21. maja uradno obiskal Anglijo, kjer bo gost angleške kraljice Elizabete. Angleški kronisti so v tej zvezi ugotovili, da bo to po 550 letih prvi obisk najvišjega reprezentanta Avstrije v Angliji.

BUKAREŠTA. — Na povabilo državnega sveta SR Romunije in CK romunske KP biva te dni na uradnem obisku v Romuniji predsednik SFR Jugoslavije in generalni sekretar ZKJ Josip Broz Tito. Poleg soproge Jovanke spremljajo predsednika Tita tudi državni sekretar za zunanje zadeve Marko Nikežić in drugi visoki predstavniki Jugoslavije.

SKOPJE. — Romunija je dala Skopju obsežno in raznovrstno pomoč, katere vrednost znaša okoli 7 milijonov novih dinarjev. S temi sredstvi so bili zgrajeni trije stanovanjski objekti s 102 stanovanji, medtem ko je v dneh po potresni katastrofi odigrala posebno važno vlogo kompletno opremljena romunska poliklinika „Bukarešt“, kjer lahko letno opravi 90.000 pregledov.

HELSINKI. — Po nedavnih parlamentarnih volitvah na Finskem, kjer so prepričljivo zmagali socialni demokrati, je dobil mandat za sestavo nove vlade predsednik socialdemokratske stranke Paasio. Na otvoritvi novega parlamenta je finski predsednik Kekkonen v svojem govoru posebej poudaril „vzpostavljanje odnosov zaupanja s Sovjetsko zvezo“.

PRAGA. — Zahodnonemška letalska družba „Lufthansa“ je odprla redno letalsko zvezo med Frankfurtom in Prago. Letala bodo to zvezo vzdrževala dvakrat tedensko. Hkrati je to prva zveza, ki jo je zahodnonemška letalska družba vzpostavila z eno od vzhodnoevropskih držav.

BERLIN. — Pred vzhodnoberlinskimi sodiščem se je morala skupina obtožencev zagovarjati zaradi špijonaze v korist zahodnih držav. Za glavnega obtoženca Franca Pankratza, ki je v Vzhodni Nemčiji 12 let vohunil za Zahodno Nemčijo, je javni tožilec zahteval dosmrtno ječo, za dva druga obtožence, ki sta vohunila za Ameriko, pa zaporno kazen 15 oziroma 12 let.

BAGDAD. — Irakiški predsednik Aref je s svojimi najbližjimi sodelavci pri letalski nesreči zgubil življenje. Poleg predsednika Arefa so se smrtno ponesrečili minister za notranje zadeve Abdul Latif el Daradzi, minister za industrijo Mustafa Abdula, podsekretar za industrijo Abdul el Hafez in drugi. Tisk v arabskih deželah je ob smrti predsednika Arefa zapisal, da ne pomeni katastrofo le za Irak, marveč za vse arabske države in za vsa osvobodilna gibanja, kajti Aref je umrl sredi boja za socialno pravičnost. Za novega predsednika Iraka je bil izvoljen pokojnikov brat Abdel Rahman Aref, kateri bo dolžnosti izvrševal do prihodnjih predsedniških volitev, ki bodo najkasneje čez eno leto.

RIO DE JANEIRO. — V Santiagu so sporočili, da so v notranjosti Čila odkrili večjo skupino nacistov, ki jo vodi nekdanji poveljnik nacističnega vojnega letalstva Hermann Schmidt. Skupina nacistov živi že več let v Čilu, kjer so ustanovili kmetijsko kolonijo in ji dali ime „Dostojanstvo“. Policija sporoča, da so to kolonijo spremenili v pravo koncentracijsko taborišče pod vodstvom nacistov.

ZENEVA. — Namestnik zunanjega ministra Vzhodne Nemčije je poslal predsedniku 21. zasedanja ekonomske komisije OZN za Evropo v Ženevi pismo, s katerim Vzhodna Nemčija prosi za enakopravno članstvo v tej komisiji. Zahodna Nemčija je članica te komisije že od leta 1956, medtem ko Vzhodna Nemčija zastopa v komisiji le stalni opazovalec.

STOCKHOLM. — Predsednik švedske vlade Tage Erlander je na tiskovni konferenci s tujimi novinarji ponovil prepričanje švedske vlade, da po pogovori edine rešitve vietnamskega problema, ker nobena stran v tem sporu ne bi mogla zmagati na vojaškem področju. Hkrati pa je Erlander izjavil, da švedske nitiče ni zaprosil za posredovanje za začetek pogovorov o Vietnamu.

WASHINGTON. — Tiskovna agencija Reuter poroča, da bo ameriški zunanji minister Dean Rusk po ministrski konferenci držav NATO v Bruslju v začetku junija obiskal Zahodno Nemčijo.

ZENEVA. — Švedski delegat na ženevski razorožitveni konferenci je zahteval od velikih sil, naj začne z „resnimi pogovori“, da bi sklenili sporazum o prenehanju podzemeljskih jedrskih poskusov. Takemu sporazumu nasprotuje zlasti Amerika, ki je tudi letos opravila že celo vrsto jedrskih poskusov.

VARSAVA. — V prvi poljski prestolnici Gnieznu so se zadnjo soboto začele prireditve ob proslavi 1000-letnice poljske države. V nedeljo so se proslave nadaljevale v Poznanju, kjer so se zbrali najvišji predstavniki Poljske. Praznovanje bo trajalo do poljskega nacionalnega praznika 22. julija. Na veliki prireditvi v Poznanju je govoril prvi sekretar CK poljske zručen delavske partije Gomulka, ki je poudaril, da imata v sodobni zgodovini največji pomen za poljski narod dva dogodka: prehod Poljske na pol graditve socializma in vrnitev matični državi področji, ki so bila stoletja plen nemških zavojalcev. Gomulka je naglasil, da so meje na Odr in Nisi dokončne. Hkrati z državnimi proslavami so se v Cestohovu začele tudi cerkvene slavnosti ob tisoletnici kristijanizacije Poljske.

NEW YORK. — Konvencijo proti rasni diskriminaciji, ki so jo sprejeli na prejšnjem zasedanju Glavne skupščine OZN, je doslej podpisalo 16 držav. Veljati bo konvencija začela potem, ko jo bo podpisalo najmanj 27 držav. Dokument obvezuje države-podpisnice, da z vsimi sredstvi preprečujejo rasno diskriminacijo ter pospešujejo razumevanje med ljudmi različnih ras. Med dosedanjimi podpisnicami konvencije je tudi Jugoslavija.

BONN. — Zahodnonemška socialdemokratska stranka je pristala na predlog vzhodnonemške enotne socialistične stranke, da bi na skupnih pogovorih razpravljali o nemškem problemu. Ta odločitev socialnih demokratov je v ostalih zahodnonemških strankah izkvala precej različne reakcije. Medtem ko zastopniki FDP, ki so v vladni koaliciji, odločitev pozdravljajo, pa so v krogih krščanskih demokratov razumirajo uogorčeni, ker so mnenja, da so socialni demokrati s to potezo vzeli vladi „pobudo“ glede nemškega vprašanja.

»Miklova Zala«

nas spet vabi

V soboto in nedeljo bo na paviljo Slovenske prosvetne zveze igralska skupina prosvetnega društva »Ljube Košak« iz Kostanjevice ob Krki gostovala na Koroškem. Gostje bodo v Kulturnem domu občine Bekštanj v Ločah ob Baškem jezeru uprizorili ljudsko igrano Frana Žižka »MIKLOVA ZALA«.

Žižkova »Miklova Zala« je sodobni prikaz naše zgodovinske junakinje, ki je veljala in velja tudi danes za posebej zanimivo zvestobo našega ljudstva domu in rodu. Kolikokrat smo brali Sketovo povest iz turških časov, kolikokrat smo usodo naše junakinje sodoživljali na odrih! In vendar nas vedno znova spet zadene v globino srca, ko slišimo Zalo tožiti po domu, po svojcih, ki se jih spominja v suženjstvu v daljni tujini. Zato je bila simbol zvestobe tudi našim izseljencem, ko so v pregnanstvu hrepeneli po domačih krajih; zato je vlivala nove moči našim pripornikom, da kljub nepopisnemu trpljenju v zaporih in taboriščih niso zgubili vere v končno zmago resnice in pravice.

Spet nas vabi »Miklova Zala«. Vabi nas v Loče ob Baškem jezeru, kjer bo 70 igralcev v krasni panorami pod Lepo ponazorilo to čudovito snov naše koroške zgodovine. Ne preslišimo tega vabila, zberimo se v soboto in nedeljo v Ločah, da znova manifestiramo našo zvestobo Miklovi Zali, s tem pa tudi zvestobo domovini, zvestobo narodu in materinemu jeziku!

OTROK IN UČENJE

Kako se je treba učiti

Razen tega, da omogočijo otrokom ustrezne možnosti za učenje, lahko starši veliko pripomorejo k njegovi uspešnosti, če ga s svoje strani navajajo in opozarjajo na pravi način učenja.

Otroci ne znajo smotno izbrati svojega časa in svojih duševnih sil, ne znajo biti pri učenju samostojni in ustvarjalni. Radi zabavajo v tako imenovano pasivno učenje, ki se omejuje na večkratno prebiranje učnega gradiva z upanjem, da jim bo šlo samo brez njihovega večjega napora v glavo.

Tako učenje pa je le urjenje spomina, saj pri njem manjka, kar je za pravo učenje najbolj bistveno — tvorno miselno delo, razumevanje učnega gradiva. Prva posledica takega načina učenja je razočaranje, ki ga doživi otrok nad samim seboj in nad uspehi lastnega učenja. »Ves dan se učim, pa nič ne znam,« »deset in večkrat sem prebral poglavje, pa mi ne gre v glavo,« »tako sem se učil, pa sem dobil v šoli samo zadostno oceno, ker me je učitelj zmedel, spraveval je na čisto drugačen način, kot je napisano v knjigi« ...

Take izjave niso redke. Nekateri učenci gredo, zlasti v pubertetnih letih, v napačnih zaključkih še dalje. Po takih neuspehih sklepajo, da sploh niso sposobni za šolo, da je vsak njihov trud že vnaprej obsojen na neuspeh, da jih imajo učitelji na piki itd. Pravi vzroki neuspehov pa so večinoma drugače, zlasti v napačni metodi učenja.

Pri vsakem učenju gradivo, ki ga moramo razumsko osvojiti (n. pr. iz spoznavanja prirode, zgodovine, zemljepisja, kemije, fizike itd.), je ne smotno in neuspešno, če večino časa uporabimo za branje in mehanično »guljenje«. Poizkusi so pokazali, da je na splošno tako učenje najbolj uspešno, če uporabimo ne več kot 20 odstotkov učnega časa za pozorno in natančno branje, 80 odstotkov časa pa uporabimo za proučevanje gradiva, za razumsko razčlenjevanje misli, pravil in podatkov, za utrjevanje in samostojno obnavljanje snovi z lastnimi besedami. Tak način učenja imenujemo aktivno učenje, ki resnično bogati naše znanje in razvija naše umske sposobnosti.

Niko Kuret — Herderjev nagrajenec

[OB NJEGOVI ŠESTDESETLETNICI]

Niko Kuret se je rodil 24. aprila 1906 v Trstu, obiskoval gimnazijo v Celju, študiral romanistiko in primerjalno književnost na univerzi v Ljubljani, študiral prehodno tudi v Parizu, Münchenu in na Dunaju, bil predzadnje vojno za gimnazijskega profesorja v Kranju, po vojni pa je vpisal na ljubljanski univerzi še drugo stroko — in sicer narodopisje. Po končanih študijah je bil sprva zunanj, od leta 1954 dalje pa je redni sodelavec na Inštitutu za slovensko narodopisje pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti. Tu je prevzel oddelke za šege, navade in igre ter napisal doktorsko disertacijo o slovenskih božičnih pastirskih igrah v dobi baroka. Leta 1964 so ga imenovali za znanstvenega svetnika pri SAZU v Ljubljani.

Vse svoje dosedanje življenje je dr. Niko Kuret posvetil trudopolnemu znanstvenemu raziskovanju problemov na področju slovenskega gledališča, lutkarstva, mask, božičnih jasic, otroških iger, zlasti pa slovenskih šeg in navad. Ob svoji šestdesetletnici je ta slovenski narodopisec in gledališčnik bolj kot katerikoli drugi lahko zadovoljen z dosedanjimi sadovi svojega prizadevnega znanstvenega raziskovanja. Inventura njegovih objavljenih znanstvenih del, tiskanih v domovini Jugoslaviji in drugje po svetu, bi avtorja lahko napolnila s ponosom, ali Kuret služi znanosti s strogo resnostjo in železnim čutom odgovornosti, kakor je zapisal v spomin umrlemu narodopiscu Ivanu Grafenauerju.

Posebno hvalo smo Niku Kuretu dolžni tudi koroški Slovenci, saj nam je raziskal naše znamenito ziljsko štehanje in ga rešil v zajeto knjigo z 216 stranmi: Ziljsko štehanje in njegov evropski okvir, Ljubljana 1963. Tudi naš častitljivi bukovnik Drabosnjak ga zaposluje, kakor je zapisal v beograjskem časopisu »Narodno stvaralaštvo-Folklor 1965«, že trideset let:

»Z Andrejem Drabosnjakom sva stara prijatelja. Najino prijateljstvo traja že nad trideset let. Moj akademski učitelj France Kidrič mi je prirojeno ljubezen do gledališča usmeril pri študiju primerjalne književnosti v srednjeveško gledališče. Tedaj sva se zblížala s Francelom Kotnikom, ki mu dolgujemo vse naše znanje o Drabosnjaku. Kotnik Drabosnjakovih besedil ni ljubosumno zaklepal. Ko sem jih želel prirediti za tedanji ljudski oder, mi jih je rad in z veseljem dal na voljo. Za »Izgubljenega sina«, ki je prišel prvi na vrsto, je napisal uvod. Zdi se mi, da mi je iz primerjalne književnosti in iz gledališke vede, ki je v tistih časih šele nastajala, vprav Drabosnjak pomagal najti pot v narodopisje. Zato sem mu hvaležen, zato mi je še posebej pri srcu ...»

Samo znanstvenih razprav, deloma v obsegu zajetih knjig, ima Niko Kuret 35 — v slovenščini, srbohrvaščini, nemščini, italijanščini in francoščini; poročil in ocen pa 57. Področje poljudne znanosti — član

ki, feltoni in knjige — obsega 38 primerkov, prevodi pravljic — francoskih, ciganskih, črnskih in romunskih — pa štiri knjige. Razen tega mogočnega opusa je treba omeniti Kuretovo sodelovanje pri radiu Ljubljana in Celovec, na raznih simpozijih in kongresih, posebno pa še njegove elaborate za Turistično zvezo Slovenije. Čeprav znanstvenega dela navadno ne ocenjujemo s štejevanjem publikacij, kakor tudi knjig ne tehtamo po kilah, vendar v Kuretovem dosedanjem delu tudi število publikacij preseneča.

Prav za šestdesetletnico mu je dunajska univerza podelila Herderjevo nagrado za »izredne narodopisne uspehe«. Slavnostna podelitev te nagrade bo 13. maja na univerzi na Dunaju. Ta nagrada je kaj

Janez Jalen

V Ljubnem na Gorenjskem je prejšnji teden malo pred dopolnitvijo svojega 75. leta starosti umrl znani slovenski pisatelj in dramatik Janez Jalen.

Poleg svojega duhovniškega poklica je pokojni Jalen takorekoč vse svoje življenje izpolnil s peresom v roki, s pisanjem za preproste ljudi, ki mu je risal podobe iz življenja in truda delovnih ljudi. V njegovih spisih so zaživeli predvsem kmečki liki, pastirji in planšarji, zaživela je narava, ki jo je pisatelj slikal v čudovitih barvah.

Od njegovih stvaritev so zlasti znane povesti »Ovčar Marko«, »Cvetkova Cilka«, »Trop brez zvoncev« in »Ograd« ter zgodovinski roman »Bobri«, medtem ko je z dramskega področja treba omeniti njegove ljudske igre »Dom«, »Srenja« in »Bratje«.

pada hkrati lepo priznanje slovenski znanosti sploh.

Jubilantu in nagrajencu Niku Kuretu tudi koroški Slovenci želimo zdravja in dobre volje za nadaljnje raziskovanje.

Janko Messner

KULTURNE DROBTINE

● Prejšnji teden je odpoloval mednarodno znani »Slovenski oktet« iz Ljubljane na svojo drugo koncertno turnejo po Ameriki. Zbor bo imel na gostovanju, ki bo trajalo do konca maja oziroma začetka junija, vrsto koncertov za ameriško občinstvo in jugoslovanske izseljence v Ameriki in Kanadi. Med drugim so koncerti predvideni v Pittsburgu, Clevelandu, Torontu, Laguni, Port Arthurju, Oberlindenu, Detroitu, Chicagu, Waukeganu, Milwaukeeju, Salt Lake Cityju, San Franciscu, Los Angelesu, Fontani, St. Louisu in Phonixu.

● Od meseca maja naprej bo dunajska Narodna knjižnica delovala v svojih novih prostorih v tako imenovani »Neue Hofburg«. Za adaptacijo in ureditev teh prostorov je bilo od leta 1961 dalje porabljenih okoli 10 milijonov šilingov. Prostor Narodne knjižnice so opremljeni z vsemi sodobnimi napravami, tako da se bo poslovanje odvijalo v najkrajšem času.

● Po podatkih zveznega statističnega zavoda je Jugoslavija lani izvozila 89 domačih dolgih filmov v 25 držav Evrope, Afrike, Azije in Amerike. Največ filmov je prodala Alžiriji, namreč 23, Kuba jih je odkupila 17, Poljska 16, Vrhodna Nemčija 15, Bolgarija

pa 13. Poleg tega je bilo lani prodanih 243 jugoslovanskih kratkih filmov, ki so jih odkupila podjetja iz 33 držav.

● V Stockholmu živeči pisatelj Peter Weiss je ustanovil poseben sklad, v katerega se bodo sredstva zbirala iz honorarjev, ki jih pisatelj prejema za svojo dramo »Lizelotte«. Sredstva tega sklada bodo služila za podporo bivšim ječnikom v KZ-laborišču Auschwitz, del sredstev pa bo namenjen za žrve južnoafriške rasistične politike.

● Ob petindvajseti obletnici vstaje slovenskega naroda je Zveza združenj borcev NOV Slovenije razpisala posebne nagrade za najboljše zborovske skladbe s tematiko revolucije. Nagrade so bile podeljene prejšnji teden naslednjim skladateljem: dve prvi nagradi sta prejela Blaž Arnič za »Pismo materi« in Vilko Ukmar za »Tri vojne slike«, drugo nagrado je dobil Slavko Mihelič za »Zemljo«, dve tretji nagradi pa Radovan Gobec za »Grob v gorah« in Peter Lipar za »Jutro«.

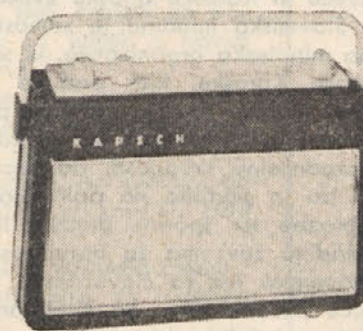
● S posebno slavnostjo so se občinstvo in sodelavci newyorške Metropolitan Opere poslovali od starega poslojpa, v katerem je operna umetnost skozi 83 let ob sodelovanju

Dvajset let »Slovenskega vestnika«

Nagradno tekmovanje

v pridobivanju novih naročnikov

Tudi danes vam hočemo predstaviti eno izmed lepih nagrad, ki smo jih pripravili za tiste, ki bodo sodelovali pri našem nagradnem tekmovanju v pridobivanju novih naročnikov ob dvajsetletnem jubileju »Slovenskega vestnika«.

To je radijski sprejemnik TRANSISTOR. Njegovo ime je »Kapsch Lyra«. S svojim priročnim formatom (22x14x6,4 cm) in baterijo je idealen aparat za izlete in vožnje, kjer bo neodvisen od električnega omrežja posredoval pestri spored radijskih postaj na srednjih valovih. Njegovo vzdrževanje je izredno poceni, le nekaj šilingov za baterijo, ki mu daje »življenjsko silo« za mnogo tednov.

Res lepo darilo. Kdo ga bo dobil! In vse ostale dragocene nagrade, ki čakajo na svoje nove lastnike — sodelavce v nagradnem tekmovanju! Vsak ima možnost, vsi ste pristrčno vabljeni. Zato z veseljem na delo, da bo krog naročnikov lista čim večji. Tudi najmanjši trud bo poplačan, kajti nihče ne bo ostal brez nagrade, ne glede na to, koliko novih naročnikov bo kdo pridobil.

Za vse velja naše geslo ob jubileju »Slovenskega vestnika«:

VSAK NAROČNIK PRIDOBI NOVEGA NAROČNIKA!

MED NOVIMI KNJIGAMI:

Avstrijski leksikon

Zamisli posebnega avstrijskega leksikona je že stara, uresničevati pa se je začela šele letos, ko sta dunajski založbi Österreichischer Bundesverlag in Verlag für Jugend und Volk izdali prvi del »Avstrijskega leksikona«. V kratkem bo sledil še drugi del in tako bomo imeli prvič v zgodovini na razpolago obsežno leksikografsko delo, ki bo nudilo izčrpen odgovor na najrazličnejša vprašanja o Avstriji. Gotovo je na knjižnem trgu mnogo drugih starih in novih leksikonov, ki več ali manj upoštevajo tudi Avstrijo, toda »Avstrijski leksikon« je prvo tovrstno delo, ki je posvečeno izključno naši državi. Kot tak bo leksikon dragocena dopolnitev k vsem drugim sorodnim publikacijam, saj bo našo domovino predstavil z avstrijskega stališča in v avstrijskem duhu.

Če bi hoteli zdaj na dolgo in široko naštevati vse zanimive podatke, ki jih posreduje leksikon, bi morali napisati celo knjigo. Vendar to ni namen kratkega poročila, s katerim hočemo novo publikacijo predstaviti tudi bralcem našega lista. Zato moremo le na splošno zabeležiti, da obsega »Avstrijski leksikon« vsa področja od zgodovine in geografije do gospodarstva in tehnike, od kulture, znanosti in umetnosti do politike, uprave in prometa, prav tako pa seveda tudi ljudske običaje, šolstvo, pravo, versko življenje, socialno politiko, šport itd. Samo prvi del, ki obravnava črke od A do K, vsebuje skoraj 6000 gesel, med temi je 2765 biografij znanih osebnosti (državnikov, politikov, kulturnikov, umetnikov, znanstvenikov in drugih) in 528 krajevnih opisov s prikazom njihovih zgodovinskih, pokrajinskih in gospodarskih znamenitosti. Dosedanji 648 stranem bogato ilustriranega besedila se pridruži še 16 strani črno-belih in 4 strani barvnih slikovnih prilog, na notranjih straneh platnic pa zemljevide Evrope in Avstrije.

Ze prej smo omenili, da hoče leksikon predstaviti Avstrijo v avstrijskem duhu. Njegovo odločno stališče do nemškonalnega gibanja (vključno Schulvereina Südmark) je prav tako značilno, kot pa dosledno upoštevanje deleža Avstrije in njenih

državljanov v boju proti nacizmu. Ker gre pri knjigi za resno znanstveno delo, bo »Avstrijski leksikon« tudi v tem smislu odkril marsikatero le prečestokrat zamolčano dejstvo in pomagal širiti objektivno resnico, s tem pa prispeval k utrjevanju avstrijske državne in narodne zavesti.

Nas razumljivo še posebej zanima, v kolikšni meri je leksikon priznal dejstvo, da v Avstriji živijo narodne manjšine. Treba je priznati, da so se sestavljali tudi v tem oziru ravnali po načelih objektivnosti ter so dosledno upoštevali obstoj češke, hrvaške, madžarske in slovenske narodne skupine. Ker obsega prvi del samo črke od A do K, so doslej obširne prikazani le gradiščanski Hrvati, vendar pa vsebuje že ta knjiga celo vrsto podatkov tudi o koroških Slovencih. Tako bomo na pr. v prikazu koroške zgodovine o naselitvi Slovencev in o ustoličevanju koroških vojvod na Gosposvetskem polju »v slovenskem jeziku«, v pregledu žrtev nacističnega nasilja pa so upoštevani tudi slovenski izseljenci. Od naših kulturnikov so omenjeni Gutsman, Slomšek, Majar (Ziljski), Janežič in Einspieler ter od sodobnih literatov Milka Hartman s pesniško zbirko »Moje grede«, medtem ko so pri krajih, v katerih je bilo pri ljudskem štetju 1951 najmanj 20% Slovencev, navedena poleg nemških tudi slovenska krajevna imena z odstotkom takrat ugotovljenih slovensko govorečih prebivalcev.

Spričo dolgoletnih izkušenj, ko so mnoge publikacije obstoj koroških Slovencev dosledno zamolčale ali pa to dejstvo obravnavale v pristranskem nam nasprotnem duhu, pomeni »Avstrijski leksikon« kljub raznim začetniškim pomanjkljivostim nedvomno razveseljeval pojav v objektivnem prikazovanju koroške stvarnosti. Zato z zanimanjem pričakujemo tudi še drugi del knjige, kjer bo o Slovenceh še posebej govorila.

Na splošno pa velja ugotoviti, da bo »Avstrijski leksikon« dobrodošel vsem, ki se zanimajo za podrobnosti o Avstriji, o njeni zgodovini in kulturi, njenem gospodarstvu in njenih prebivalcih. Zato spada v najširši krog ljudi, katerim bo dragocen priročnik v poklicnem in zasebnem življenju. Cena te reprezentativne publikacije znaša za oba dela skupaj 690 šilingov (pri enem samem delu 390) in jo lahko naročite tudi v knjigarni »Naša knjiga« v Celovcu, Wulfengasse.

umetnikov z vsega sveta doživljala svoje velike uspehe. Dohodki iz prodaje vstopnic za poslovalno slavnost so dosegli rekordno vsoto 290.000 dolarjev (okoli 7,25 milijona šilingov). Vendar pa je vrednost nakupa, ki so ga na prireditvi razkazovale predstavnice tako imenovane odlične družbe, daleč presejala izkupiček iz vstopnic; ocenili so jo na najmanj 10 milijonov dolarjev (250 milijonov šilingov).

● Lani je število radijskih naročnikov v Jugoslaviji znašalo 2.782.889, na televizijo pa je bilo naročenih 477.227 posameznikov in ustanov. Po teh podatkih je prišlo lani v Jugoslavijo na en radioaparat 7 prebivalcev, en televizor pa na 33. Zanimivo je, da od skupnega števila radijskih aparatov 1.471.080 odpade na delavce, medtem ko pri televizorjih znaša število delavcev 443.501. Na drugem mestu so pri radioaparatih kmetje, pri televizorjih pa obrtniki.

● Med najbolj brani avtorji v Franciji je nemški pisatelj Günther Grass, katerega knjiga »Pasja leta« je v francoskem prevodu izšla v nakladi 25.000 izvodov, medtem ko je njegov »Pločevinasti boben« dosegel nakladi 35.000 izvodov.

Heleni Kuhar-Jelki

OB NJENI 60-LETNICI

V zatišju, kakor v svojem družinskem življenju in v vztrajnem delu na narodnem polju od rane mladosti, je Helena Kuhar-Jelka v Železni Kapli praznovala koncem marca svojo šestdesetletnico, koncem minulega tedna pa šestdeseti svoj god. Ob tej priložnosti so se okoli nje zbrali njeni otroci, predstavniki Zveze koroških partizanov in predstavnice Zveze slovenskih žena. Poleg čestitke k življenjskemu jubileju so ji izrekli zahvalo za vse opravljeno delo kot slovenska mati in kot aktivna borka za pravice svojega ljudstva. Iz srca so ji zaželeli, da bi še dolgo v miru in sreči ter zadovoljstvu uživala sadove svojega trdega življenja in dela.

Jelka je doraščala v težkih pogojih hribovskega otroka. Rodila se je pri Gornjem Vinklu v Lepeni kot peti med osmimi otroki. Zato je morala že zgodaj od doma s trebuhom za kruhom. Leta 1929 se je kot kmečka deklica poročila s kmečkim sinom, ki je bil po poklicu gradbeni delavec. Iz zakona so zrasli štirje otroci. Najstarejši med njimi — Peter — je šel v Jelko v partizane, kjer sta preživela nemško ofenzivo na Veliki planini. Oba sta partizanska invalida.

Vse svoje otroke je Jelka vzgojila v značajne in delovne ljudi, kakršna je sama. Peter je predsednik SPD »Zarja« v Železni Kapli in član naših osrednjih organizacij. Mihej je član občinskega sveta občine Železna Kapla-Bela, hčerka Bredica je ravno odprla kot šivilja svoj modni salon, hčerka Zofka pa je poročena z inženirjem.

Jelka sodi med ustanovitelje Zveze koroških partizanov in ustanoviteljice Zveze slovenskih žena, katere predsednica je med tem tudi bila. Ob svoji šestdesetletnici gleda tako nazaj na truda polno vlogo družinske matere in na vztrajna prizadevanja in doprinese na našem narodnem polju, zakar se ji tem potom v imenu Zveze slovenskih organizacij na Koroškem iskreno zahvaljujemo z željo, da bi bila še dolgo sredi med nami taka, kakršna jo poznamo in spoštujemo.

Nekaj zapiskov pred tednom gozda

Kakor vsako pomlad je tudi letos prihodnji teden posvečen gozdu. Od 24. do 30. aprila se bodo širom dežele in države razvrstile številne prireditve, na katerih bo govora o gozdu, o njegovi gospodarski vlogi, o njegovem varstvu in o njegovi negi in gojitvi.

In tako je prav. Gozd v sedanjem družbenem razvoju že dolgo ni več skrb in kapital tistega, ki ga poseduje, njegova vloga in pomen postajata vse obsežnejša. Od njega živi velik del prebivalstva naše države, z njegovim izvozom krepimo gospodarsko moč naše države in s tem vsakega državljanja, v gozdu pa je tudi zdravje in uteha človeka, ki ga je opehalo življenje in delo v mestu in

Zadnjo soboto je imela naša mladinska organizacija Slovenska mladina svoj občni zbor. Pregledala je svoje delo, razpravljala o svojih problemih in izvolila svoj glavni odbor, ki mu spet predseduje dr. Pavle Apovnik in v katerem je zastopana tako naša delavska in kmečka mladina, kakor tudi dijaška in obrtniška mladina. Občnemu zboru so prisostvovali tudi zastopniki Mladinske iniciative iz Trsta, Zveze mladine Slovenije, Slovenske prosvetne zveze in Koroške dijaške zveze.

Slovenska mladina je samostojna in demokratična mladinska organizacija, ki se uveljavlja po tistih krajih Koroške, kjer prebiva slovenska manjšina. Njen namen je, da sodeluje pri vzgoji mladine v značajne, razgledane in zavedne pripadnike naše narodnosne skupnosti, da zastopa koristi mladine in da jo podpira na poti splošne in strokovne izobrazbe ter športne dejavnosti. Kot taka se med mladino zavzema za narodnosne pravice koroških Slovencev ter za človečanske in državljanske pravice posameznika, za enakopravnost in mirno sožitje v deželi in državi.

Tem svojim namenom služi tako z lastnim delom

kot z vključevanjem članov v delo naših prosvetnih, gospodarskih in drugih narodnih organizacij. Predvsem je delo mladine vidno v naših prosvetnih društvih, pri katerih število prireditev narašča. Posebno pozornost pa Slovenska mladina posveča delu in vprašanju naše dijaške mladine.

Da se na svojih področjih prizadevanja Slovenska mladina srečava z vrsto težav, je jasno in samo po sebi razumljivo. Mladina dorašča in nova prihaja in nastopa. Zato nobena organizacija nima toliko opravka s problemom pomlajevanja članstva in vodstva, kakor ga ima ravno mladinska organizacija. Ta problem povzroča posebne težave zlasti Slovenski mladini, ker deluje na področju, od koder mora večji del doraščajoče mladine v svet s trebuhom za kruhom, ker v domačem kraju za njo večinoma ni potrebnih možnosti zaposlitve.

S temi in podobnimi problemi ter oblikami dela se je bavil občni zbor Slovenske mladine po poročilih, ki sta jih podala predsednik dr. Pavle Apovnik in dosedanjí podpredsednik Hanzi Weiss. Bil je dober prispevek za izpopolnitev dela te organizacije v prihodnosti.

Uspela razstava slik in risb v Pliberku

V okviru meddruštvene kulturne izmenjave, ki jo gojita SPD »Edinost« v Pliberku in Kulturno prosvetno društvo »Prežihov Voranc« na Ravnah, je bila v nedeljo odprta razstava slik in risb umetniškega slikarja Franca Boštjana iz Raven. Razstava pri Brezniku bo odprta do prihodnje nedelje opoldne.

Prvi poskus tovrstne prireditve v okviru SPD »Edinost« v Pliberku je bil gotovo tvegan, toda otvoritev sama je pokazala, da je bil na mestu. K otvoritvi se je zbralo izredno veliko število prebivalstva vseh vrst. Prišli so izobraženci, delavci, kmetje in kmetice ter obrtniki vseh starosti. S svojo udeležbo so pokazali, da je med našim ljudstvom kljub motorizaciji, tehniki in materializaciji življenja smisel za kulturo in umetnost še vedno živ in da se celo veča.

K otvoritvi razstave je poleg umetnika prispela v Pliberk tudi močna delegacija občine Ravne in okt »Izpod Uršlje« s Prevalji, ki je pod vodstvom Albina Kranjca otvoritev oblepal s svojimi ubranimi pesmimi. Predsednik SPD »Edinost« Lovro Potočnik je ob otvoritvi lahko pozdravil predsednika Občinske skupščine Ravne Franca Faleta

na čelu delegacije, kateri so pripadali sekretar ravske železarne, predsednik Zveze prosvetnih društev Mežiške doline, predsednik KPD »Prežihov Voranc« in drugi. Jugoslovanski konzulat v Celovcu je zastopal konzul Željko Jeglič, zastopnike občinskega sveta Pliberk pa je vodil podžupan Mirko Kumer. Otvoritvene slovesnosti sta se udeležili tudi ravnatelj slovenske gimnazije v Celovcu dvorni svetnik dr. Joško Tischler in profesor te gimnazije Janko Messner, katerega dijak je svojčas bil mladi ravskega umetnik Boštjan. Zelo močno so bili pri otvoritvi zastopani okoliški učitelji, ki jih je, kakor pesnico Milko Hartmanovo, predsednik še posebej pozdravil.

V imenu gostov je spregovoril predsednik KPD »Prežihov Voranc« Branko Sprager, v imenu občine Pliberk pa je goste pozdravil podžupan Mirko Kumer. Oba sta pozdravila dosedanjí razvoj kulturnega sodelovanja med obema občinama in izrazila željo, da bi se to sodelo-

vanje v bodoče še poglobilo in preraslo tudi na druga področja družbenega življenja.

Umetniški slikar Franc Boštjan je v okusni razporedbi razstavil 27 slik in risb. Razstava prikazuje starostvenosti koroške dežele, ki jih prenaša tok civilizacije. V slikah in risbah je zajeta značilna stara koroška arhitektura, ki se odraža v svojevrstnih kašah in grupacijah poslopji. Poleg tega so na njih ponazorjeni ljudje in narava kot okvir našega življenja. Motivi njegovih umetnin so vzeti iz Mežiške doline, skratka iz spodnjega dela Koroške, ki pa so značilni tudi za kraje tostran meje. V Boštjanovih likovnih delih je povedano mnogo tega, kar je prej v svoji kleni umetniški besedi povedal Prežihov Voranc. Slike so v olju, v pasteli in v črno-beli tehniki — oglike, kreda, flumaster.

Lepo razstavo, za katero smo umetniku iz srca hvaležni, priporočamo vsakomur, ki je še ni videl, da si jo do nedelje še ogleda.

V Lepeni in v Št. Primožu:

Mali jubilej meddruštvenega kulturnega sodelovanja

Sobotno in nedeljsko gostovanje prosvetnega društva z Jezerskega v Lepeni in v Št. Primožu, kjer je tokrat nastopilo z igro »Ploha«, je bilo pravzaprav mali jubilej prijateljskega sodelovanja in kulturne izmenjave tega društva s prosvetnim društvoma »Zarja« v Železni Kapli in »Danica« v Št. Vidu v Podjuni. Pet let je namreč od tega, odkar to sodelovanje obstoja in petič so jezerski igralci nastopili na odrih naših društev. Medtem pa so tudi prosvelaši naših društev že nekajkrat bili gostje jezerskega društva.

Meddruštveno kulturno izmenjavo so omenjena društva pričela gojiti že prvo pomlad veljavnosti maloobmejnega prometa med Avstrijo in Jugoslavijo, ko sta naši društvi za 90-letnico Frana Saleškega-Finžgarja 8. aprila 1961 povabili Jezerčane, da na njihovih odrih uprizorijo njegovo ljudsko igro »Razvalina življenja«. Od tedaj naprej so Jezerčani gostovali na njihovih odrih leta 1962 z igro »Mal-

čecha usta«, pomladi 1964 pa z igro »Pot do zločina«. Lani je to sodelovanje preraslo, kar fiče Železno Kaplo, meddruštveni okvir. Ko sta 25. aprila 1965 občini Kranj in Železna Kapla-Bela sklenili in potrdili prijateljsko sodelovanje na kulturnem, športnem in gospodarskem področju, so prišli spet Jezerčani v Železno Kaplo in uprizorili v Lepeni čudovito igro »Svetli plamen«.

Sodelovanje teh društev je od vsega začetka pristrčno in mu je medsebojno izpopolnjevanje podlaga. Jezerčani osveščajo Kapelčane in Šentvidčane s svojimi izbranimi odskimi deli, ker imajo za igre posebno žilico, Kapelčani in Šentvidčani pa jim s vojim skupnim pevskim zborom »France Pasterk-Lenart« posredujejo ubrano petje in našo prelepo slovensko narodno pesem.

Tako bo tudi tokrat. V nedeljo se bo namreč po koncertu v Železni Kapli pevski zbor »France Pasterk-Lenart« podal na Jezersko in s koncertom vrnil nedeljski obisk Jezerčanov. Kakor v soboto in v nedeljo v Lepeni in v Št. Primožu bodo prihodnje nedelje na Jezerskem društveniki in prebivalstvo teh treh društev obujali spomine na pot petih let, ki so jo v skupnem sodelovanju prehodili in na podlagi utrjenega prijateljstva kovali načrte svojega nadaljnjega sodelovanja in izmenjave.

Ob tem malem jubileju pa lahko s posebnim veseljem zabeležimo, da mostovi, katerih temelji so bili položeni z dnem veljavnosti maloobmejnega prometa, po zgledu teh društev in občin, kjer delujejo, tudi drugod rastejo in postajajo vedno bolj trdni v službi miru in prijateljstva na meji.

Slovensko prosvetno društvo »Zarja« v Železni Kapli

V a b i l o na

PEVSKI KONCERT

zbor »France Pasterk-Lenart«

v nedeljo 24. aprila 1966

ob 12. uri

v kinodvorani v Železni Kapli

TO IN ONO

OD ŠMOHORA DO LABOTA

VRATA-MEGVARJE. — Po daljšem času je poštna uprava spet odprla obmejni poštni urad na Vratih ob italijanski meji. S tem je avstrijska poštna uprava po drugi svetovni vojni odprla 136 novih poštних uradov.

PODRAVLJE. — V večernih urah minulega četrka so na železniški postaji Podravlje iztirili trije prazni tovorni vagoni in težko poškodovali tračnice te postaje. Zaradi tega je bila proga Celovec — Beljak do petka za promet zaprta.

CELOVEC. — Pred kratkim je pred izpitno komisijo opravilo 31 mladih učiteljev svoje sposobnostne izpite. Iz naših krajev so bili med njimi Milka Mohor iz Bilčova, Birgit Kuich iz Škofič in Alfred Meschnig iz Podklostra.

HUMPERK. — Delavcem, ki gradijo novi most čez Dravo pod Humperkom, se je pridružila vojaška četa 100 pionirjev iz Melka ob Donavi, ki jo je v ta namen ministrstvo za obrambo odposlalo na Koroško. Novi most bo iz lesa in bo na istem mestu, kot je bil stari, ki ga je lani jeseni zrušila Drava.

ŽELEZNA KAPLA. — V masivu Obirja so dve uri hoda iz Železne Kaple proti severozahodu pod takomenovano Spodnjo Šeflarjevo planino dokajšnje votline in jame z lepimi kapniki. Ta zanimivost je še malo poznana, vsled česar se čudimo, da se v zvezi s pospeševanjem turizma v tem območju ne najde nihče, ki bi poskrbel, da bi bile te jame dostopne tudi za turisti.

Slovensko prosvetno društvo »Biserica« v Celovcu

V a b i l o na predavanje

Gorenjska v sliki in glasbi

v petek 29. aprila 1966 ob sedmih zvečer v dvorani I celovške delavske zbornice.

- Barvni diapozitivi o lepotah Gorenjske
- Avsenikove pesmi in viže
- Razlaga in spremljava v verzih

Isto predavanje bo priredilo Slovensko prosvetno društvo Škocijan v soboto 30. aprila 1966 ob osmih zvečer v prostorih gostilne Picej na Žamajah.

B o r o v l j e

V nedeljo 24. aprila 1966 ob treh popoldne priredita pevski zbor in študentski kvintet prosvetnega društva »Lajze Kokol« iz Rač pri Mariboru kot gosta delavskega pevskega zbora »Stahklang«

PEVSKI KONCERT

v veliki dvorani

hotela Scholz v Borovljah. Koncert sodi v meddruštveno kulturno izmenjavo obeh društev, ki sta sklenili prijateljsko sodelovanje. Na sporedu so slovenske narodne, ponarodele in umetne pesmi, študentski kvintet pa bo nastopil z lepimi slovenskimi polkami in valčki. Prebivalstvo iz Borovlj ter okoliških vasi in občin je na koncert pristrčno vabljeni.

Slovensko prosvetno društvo »Bilka« v Bilčovsu

V a b i l o na

PROSLAVO MATERINSKEGA DNEVA

v nedeljo 1. maja 1966

- ob pol tretji uri popoldne in
- ob osmi uri zvečer v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu.

Letos bomo dan naših mater počastili z nastopom naše otroške skupine, ki se bo predstavila z deklamacijami in igro

SIROTA JERICA

sodeloval pa bo tudi pevski zbor našega društva, ki je za počastitev naših mater pripravil vrsto lepih pesmi.

Vse prijatelje našega društva in sploh vse, ki želijo z nami počastiti naše matere, vabimo k obilni udeležbi.

Olajšave v maloobmejnem prometu z Jugoslavijo

Ministrski svet je sprejel v odobritev sporazum med Avstrijo in Jugoslavijo, ki vsebuje nadaljnje olajšave v maloobmejnem prometu.

Po tem sporazumu bodo posetniki maloobmejnega izkaznice ob svoji vrnitvi iz jugoslovanskega obmejnega področja v Avstrijo lahko vzeli seboj blaga v vrednosti 125 šilingov ali 6000 dinarjev, ne da bi jim bilo treba za to plačati carino. Blaga v tej vrednosti bodo lahko vzeli seboj le enkrat na mesec. Količine mesa, sadnih sokov in vina, nadalje špirituozi in cigarete bodo poleg tega tudi po količini omejene.

Sporazum bo imel zaenkrat le začasno veljavo za dve leti. Dosele Avstrija še z nobeno drugo državo ni sklenila takega sporazuma, kar je nadaljnji dokaz prijateljskih odnosov med obema državama. Dokončno bo gornji sporazum sklenjen šele na podlagi izkušenj, ki jih bosta obe državi nabrali s temi začasnimi olajšavami. Odobritev začasnega sporazuma sodi v pristojnost avstrijske vlade in pristojnih jugoslovanskih oblasti.

Primožev dnevnik

PONEDELJEK

● Danes sem kavboj Pipec.

Jezdim črnega konja. Pasem krave, ovce, žirafe, slone, nilske konje in medvede, pasem jelene, žerjave, krokodile, in sploh vse živali... Naši so vsi pašniki in nimajo ograj... Sem kavboj Pipec, a brez biča. Imamo se radi.

TOREK

● Danes sem strojevodja.

Vozim dolg dolg vlak. Vozim tako dolg vlak, da sega od Moskve do Njujorka (New York — se piše, pravi očka). Moram voziti tako dolg dolg vlak, drugače se ne bi mogli peljati z njim vsi moji prijatelji.

SREDA

● Danes sem slikar.

Imam velik velik svinčnik, a nimam nobene nobene radirke... Rišem Metki klobučke, Janku konja, Andrejčku smuč, Bojani zamorčka, Zali rdečo kolo, rišem Barbari punčko, Nini drsalko, Jurčku avtomobil, rišem, kar si kdo želi.

ČETRTEK

● Danes sem velikan.

Danes sem najmočnejši na svetu. Prestavljam hiše, avtomobile, ladje na morju, reke, gore, hm, kot peresce vržem Melbija, ker nagaja Bojani. Sem najmočnejši — ena, dve — premagam velik velik kos kruha z maslom in medom.

PETEK

● Danes sem pajac.

Nastopam v velikem cirkusu. Pojejo bobni in trobente. Jaz pa sem pajac in plešem in skačem ter žvižgam in se smejem... Danes sem pajac in nastopam za staro mamo in dedeja, ki sta bolna. Juhu, se že smejita!

SOBOTA

● Danes sem vrtnar.

Moj vrt je velik in v njem rasejo najlepše rože. Moje rože cvetijo pozimi in poleti. Rasejo za mamičin rojstni dan, za očkov rojstni dan, za Zalin rojstni dan, rasejo za rojstne dneve vseh vseh...

NEDELJA

● Danes sem kapitan.

Kapitan največje in najlepše ladje z najglasnejšim ladijskim zvoncec. Ladjo sem počistil in na novo pobarval. Zdaj se na njenem krovu lesketa sonce. Morje je mehko in prijazno. Galebi se igrajo nad njim... Očka in mamica sta ves teden delala od jutra do večera. Danes se bosta spočila na moji ladji. Odpeljali se bomo z njo na izlet.

Leopold Suhodolčan

MARIJA VOGELNIK

POMLADANSKA SVATBA

Cešnja v sirmem bregu je razpela cvetne veje; odela se je v svatovsko obleko in razprostrla beli pajčolan. Poklicala je snubače, drobne zlate čebelice, in jih je poslala na ogled.

Poslala jih je do vrbe ob potoku. Čebele so zletele na vrbo in snubile: Prihajamo od češnje s sirmega brega; pošilja ti pomladanski svatovski pozdrav in košček cvetnega prahu v zamenjavo.

Prepozna je vaša nevesta za mene, je odkimala vrba s svojimi dolgimi šibami, moja svatba je že mimo. Moje mačice so odcvetele, preden ste ve smeje iz panjev. Prah se je osul iz njih. Moji pestiči so že oprrašeni; veter jih je oprášil. Pozdravite mi češnjo in ji povejte, da jaz v snegu svatujem.

Čebele so odbrenčale k češnji v reber in so ji predale vrbine pozdrave in sporočila.

Cešnja je stresla svatovsko krono in cvetni sneg se je usul na tla. Poslala je snubce na novo pot, na drugo stran do hrasta na kraju gozda.

Čebele so zletele do hrasta in snubile: Pošilja nas češnja s sirmega brega; vsa je v cvetju, bela nevesta. Snubači smo in nosimo svatovski pomladni pozdrav in košček cvetnega prahu v zamenjavo.

Prezgodaj ste prišle do mene, je zagodrnjal hrast, prezgodaj; saj pri nas še spimo. Moji otroci, mali želodki, čakajo na toplo sonce in veliko pomlad; čakajo na lastovke in škorce. Prepozno se bodo prebudili za vašo nevesto, zlate čebele. Vrnite ji pozdrav in ji povejte, da nisem pravi ženin zanj.

Čebele so se spet vrstile in češnja se je raztožila: kje naj najde ženina? Kje naj zamenja cvetni prah?

In se je zasmilila čebelam, pa so spet oprtale na rame košek s cvetnim prahom, z dragocenim cvetnim darom in se odpravile na pot. Brenčale so in iskale po polju in po logu in po gozdu.

Cešnja pa jih je čakala, čakali so jih polodprti popki in kukali za njimi, čakali so zreli cvetovi in osipali dehteče venčne liste, čakali v sanjah še nedozoreli, v smolnate zelene pleničke povili cvetni dojenčki.

Čebele so iskale in trkale in snubile; toda povsod so bile prezgodnje ali prepozne. Utrujene so se odpravljale nazaj, utrjene in žalostne so se spustile na belo drevo, pokrito s tisoč snežinkami. Pa saj to niso bile snežinke; bili so beli, odprti cvetovi, dehteči cvetovi!

Čebele so zabrenčale, svatje so zavriskali in snubili. Poklanjali so cvetni prah

cvetu za cvetom; okrasili so z njim vse pestice do zadnjega. In beli cvetovi so pogostili svate, napolnili so košek z novim cvetnim prahom do vrha.

Čebele so se vračale.

Cešnja jih je pričakala. Radosno je odprla svoje kašče na stečaj in svate pogostila. Radosno je odprla vse cvetove do zadnjega. In vsi pestiči so sprejeli zlati prašni dar.

Pa kdo je moj ženin? je vprašala češnja.

Lep je in goro cvetja ima, so brenčale čebele.

Mnogo medu smo nabrale in bogato smo bile pogoščene, so šumele čebele.

Sredi polja stoji in dehti kot praznična polica, so bučale čebele.

Kako mu je ime? je vprašala češnja.

Ne vemo, ne vemo, ne vemo.

Najmlajša čebelica pa je tiho šepnila: Češnja je, češnja je; cvet mi je povedal.

Tisto leto sta bili dve češnji polni, prepolni sadov. Rdeče sta sijali v polju in v rebri; vrbčki so ju obiskovali, škerci so prirejali gostije in tudi kos je prišel na svoj račun.

O pastirju, ki je razumel govorico zverin in ptic

(POLJSKA PRAVLJICA)

Pastir je pasel ovce na hribu. Nenadoma je zaslišal čudno prasketanje in sikanje in že je zagledal ogenj; v njem pa se je zvijala kača. Ovčar je podal kači palico in jo tako rešil.

— Dragi pastir, mu je rekla kača. — Odesi me k mojemu očetu, kačjemu kralju, in videl boš, da te bo dobro poplačal. Ponujal ti bo zlato in drago kamenje, toda ti ga prosi za travo, od katere človek razume govorico zverin in ptic.

Pastir je ubogal kačo in ko mu je kačji kralj ponujal skrinje zlata in draguljev, jih ni maral. Rad bi imel le travo, od katere človek razume živalsko govorico.

— Dobro preudari, mu je dejal kačji kralj. — To je nevarna stvar. Če komu poveš, da razumeš živalsko govorico, boš takoj umrl.

Toda pastir ni in ni odje-

njal, dokler mu kačji kralj ni dal čarovne trave. Ko jo je pojedel, je takoj razumel, kaj si pripovedujejo zverine in ptice.

Šel je iz gozda in slišal, kako se pogovarjata vrani:

— Če bi tale ovčar vedel, da je pod tole skalo zakopan zaklad. Izkopal bi ga in postal bi tako bogat, dabi se lahko poročil z županovo hčerjo.

Ko je pastir to slišal, je takoj izkopal zaklad. Postal je najbogatejši človek sedem vasi naokoli in poročil se je z županovo hčerjo.

Nekoč se je peljal s svojo ženo na koleslju in je poslušal, kako se konja pogovarjata.

— Ej, če bi naš gospodar vedel, da bo zavoljo svoje žene izgubil življenje, je dejal prvi konj drugemu.

Gospodar se je prestrašil in žena ga je vprašala:

— Kaj se ti je zgodilo, da si prebledel?

— Nič, nič, se je zagovarjal gospodar.

Tedaj mu je žena pričela očitati, da ima skrivnosti pred njo. Gospodar pa si je mislil:

— Mar naj povem ženi, da razumem govorico živali. Res mi je sojeno, da bom zavoljo nje umrl.

Pripeljala sta se domov, kmet je legel v posteljo in se pripravil na smrtno uro. Tedaj pa je skozi okno zaslišal, kako pravi kokoš petelinu na dvorišču:

— Kaj se napaenjaš, mar ne vidiš, da se gospodar pripravljala na smrt.

— Prav mu je! Vstane naj in pokaže ženi, kdo je gospodar. Če ji ne bo povedal, kar ji ne sme, bo živel še sto let.

Ko je gospodar to slišal, je vstal in naredil, kar mu je petelin svetoval. In srečno ter zadovoljno je živel še sto let.

Janez Svajncers

8

Bila je ženska, ki si je iz spoštovanja pred Mačkom domišljevala, da je le tisto prav, kar on reče. A čim dalje je premišljevala, tem bolj je razumela fantove besede pod oknom: "Bogati se redijo, za nas pa ne vedo, da bi tudi mi radi živeli vsaj za silo." Boječe se je odpravila h gostilničarju.

"Gospod Maček, nekaj bi vas rada prosila," je po pozdravu začela.

Stal je pred njo in se leno pretegoval. Sprva je niti pogledal ni. Nekaj je momljal predse in kremžil obraz. (Čeprav je bilo zgodaj, je dišal po vinu.)

Gladila si je janko in občudovala močnega kmela. Vsak njegov gib jo je vznemirjal. In ko je hodil z dolgimi koraki po kuhinji, postal pri oknu, se obrnil in s povešeno glavo nadaljeval pot, ji je postalo še bolj nerodno.

"Drugič pridi, zdaj se mi ne ljubi govoriti s teboj."

S pohižnim glasom je rekla: "Gospod Maček, vi ste bili vedno tako dobri... Za Franca bi vas rada prosila..."

Vzrožil je: "Temu capinu bom že pokazal, kako je treba ubogati. Orožnikom ga bom predal, naj ga za nekaj dni vtaknejo v arest."

"Mlad je in ni pomislil, kaj dela. Če mu ne bi preveč zamerili..." se je potegnila za Franca, čeprav zjutraj ni mislila iti prosit zanj.

"Z ljudmi njegove vrste je treba na kratko opraviti. Če noče ubogati, naj gre od hiše."

Ženski jezik ne popusti takoj. Tako je tudi Liza ponižno prosila dalje: "Če vas jaz lepo prosim odpusčenja za fanta, ali bi ga potem še vzeli nazaj?"

"Kar je, jel! To se ne da popraviti."

Ni se mogla več premagovati. Franc se ji je zasmilil. Ko ga je pred leti poslala k Mačku za pastirja, ni imela toliko srca zanj kakor zdaj. S predpasnikom si je obrisala solze.

"Nič ne pomaga jokati," je zarenčal gostilničar in odšel v zadnjo sobo. Skozi priprta vrata je videla, kako si je nalival vino. Vrnil se je prijaznejši in zasmel se je na glas njenim solzam.

"Prosit si prišla za Franca? V sili si, zato hočeš, da ti pomagam. Delat pa ne prideš, kadar ti rečem!"

Naperil ji je prst na čelo. "Tu notri imaš prazno. Pamet imaš samo takrat, ko ti teče voda v grlo. Potem sem ti jaz dober."

Zdrknila je pred njim na kolena in sklenila roke: "Gospod Maček, fant nima staršev. Samo mene ima in še jaz mu ne morem pomagati. Vi edini mu lahko."

Maček se je zravnil in na pol čez ramo, ne da bi jo pogledal, milostno dejal: "Pa naj pride nazaj."

13

Franco je po treh urah pešačenja prišel pred tekstilno tovarno v Mariboru. Za delavci — nekateri so prišli peš, drugi so se pripeljali s kolesi — so zapirali široka vrata.

Stal je pred vhodom in se stiskal k zidu. Čez visoko ograjo ni mogel videti na dvorišče. Slišal je ropotanje in presekane klice posameznih delavcev. Na ulici pred njim je bilo polno ljudi, največ kmetov z vozovi.

Večkrat je pogledal na vrata. Zdelo se mu je, da so med odpiranjem zacvilila v tečajih. Razveselil se je, da bo prišel skozi vrata in ga povedel s seboj v tovarno. Šla bosta skozi svetle sobe z lepimi stenami in zavesami na oknih. V dragocenih preprogah na tleh se bodo izgubljali njuni koraki. Naposled se bosta ustavila pred gospodom z zlato obrobljenimi očali. Poslušal bo Štefana, ki bo govoril o njem — Francu. Nato bo gospod potrkal s svinčnikom po mizi — tako navado je imel tudi njihov župan — in bo vprašal: "Fant, kakšnega dela si se naučil?" Ko ga bo premeril od glave do pete in videl njegovo ponošeno obleko in zakrpane čevlje, bo odločil: "Patreben si denarja. Pri nas ga boš lahko zaslužil za obleko, za čevlje."

Franc se je zdrznil. Zazeblo ga je v dno duše. V želodcu je občutil glad, ko da ne bi jedel že več dni.

Srečavale so ga kmetice s polnimi jerbasi na glavi: nekatere so vlekse vozičke po prašni ulici. Zahotelo se mu je jesti, toda v žepu ni imel niti dinarja.

Ure so minevale. Štefana ni bilo od nikoder.

"Fant, kaj iščeš tu?" je vprašal moški srednjih let.

"Znanca imam v tovarni in obiskal bi ga rad," je vlijudno odgovoril.

"Ti si srečen. Jaz sem prišel zaradi dela. Fant, ali veš, kaj je to, imeti družino in biti brez dela? Mlad si še, zato tega ne boš razumel dovolj."

Franco je bilo žal, da se je zlagal. "Pravzaprav se tudi meni tako godi kakor vam. Rad bi zaslužil. Do sedaj sem bil na deželi pri kmetu za hlapca. Slabo mi je plačeval. Nazadnje me je hotel še pretepati. Zbežal sem s kmetije, ker mi je znanec obljubil, da me bo spravil v tovarno."

"Gospoda revežem ne da živeti," je menil neznanec. "Več let sem delal v tekstilni tovarni. Ko smo zaradi slabe

Otrok in igrače

Pri otroku od tretjega do šestega leta je igra eno izmed najvažnejših opravil. Pri igri otrok kaže želje, da bi se udeleževal življenja odraslih. Kaj pogosto se naša dekleta igrajo mame, ki perejo, kuhajo in skrbijo za dojenčka. Sinček nam pripoveduje, kako čisti avtomobil, se vozi s konjem, je zdravnik in podobno.

Otrok je izredno vedoželjen. Nikdar ne zmanjka: zakaj, kako. Pogosto otroci razderejo igrače, ker hočejo dognati, kaj je v njej. Otroci radi modelirajo iz gline, gradijo preproste stavbe iz kock.

Otrok se z veseljem igra v skupini. Igra z drugimi otroki je potrebna, kajti pri tem se malček nauči spoštovati druge in podrežati svoje želje tudi drugim otrokom.

Igra povede otroka tudi k delu. Otrok se srečuje z različnimi težavami, ki jih mora na samostojen način rešiti. V igri se otrok sprosti in razvedri, igra je neko delo zanj, v igri uresničuje svoja stremeljenja.

Tudi šolar se še rad igra, čeprav je njegova igra sedaj drugačna. Zelo zadovoljen je, če sme vzeti očetove klešče ali kladivo, da naredi hišico za ptičke ali posteljico za sestrično punčko.

Kakšne naj bodo otrokove igrače? Izbira igrač je precej odgovorna naloga. Otrokova igračka naj bo preprosta, da jo lahko umiva, valj po tleh in se sploh z njo lahko brezskrbno zabava. Vedno pa moramo pri izbiri igrač pomisliti na otrokovo razvojno dobo. Kocke ima otrok od drugega do četrtega leta, šah kupimo šolarju. Nikdar ne kupujemo samo takih igrač, ki so nam všeč, vedno se spomnimo na otrokove potrebe.

Telovadba nog za otroke

Tudi vaš otrok pogosto toži zaradi utrujenih in bolečih nog! Potem pa je skrajni čas, da s telovadnimi vajami, ki vam jih svetujemo, utrdite stopalne mišice in s tem preprečite otrokom bolečine. To je najvažnejše za podplatni obok in gleženj. Ne dajte takoj otrokom v čevlje vložkov za odpravo ploskih nog, če jih izrecno ne predpiše ortoped. Ne čakajte tako dolgo, da pride do takih okvar, temveč nudite nogi svobodno gibanje, pri čemer se mišice in sklepi sami krepijo pri vsakem koraku in skoku. Zato vam dajemo nekaj nasvetov:

● Položite na tla palico ali močnejšo vrv. Po njej naj se spreha otrok naprej in nazaj. Pri vsakem koraku naj se prsti močno oklenejo vrvi. Če naj bo vaja težja, naj hodi po železnem drogu, ki je privzdignjen od tal, ali po ogradi na travniku. Pri tem se bo uril tudi v ravnotežju.

● Žoga je vedno dobrodošla igračka. Uporabimo jo lahko tudi za telovadbo nog. Žoga leži na tleh, med razkoračenimi, bosimi nogami. Potem naj otrok podplate upogne navznoter in skrči prste tako, da žogo trdno drži. Nato naj mišice zopet popusti in stopi s stopalom na tla.

● Otrok naj stoji na eni nogi, druga naj počiva na žogi. Zdaj naj z menjajočim se napičenjem in popuščanjem podplatnih mišic kotali žogo v krogu. Čez nekaj časa naj prestopi na drugo nogo.

● In zdaj naj poizkusi vajo, ki jo je prej izvajal z žogo, izvesti brez nje. Noge naj malo razmakne. Na tleh naj stoji s celim podplatom. Nenadoma naj razskoči, pri tem naj napne mišice in upogne podplate.

● In končno še priljubljena vaja za majhne noge! Robec ki leži na tleh, naj otrok pobere z nogo. Potem jo obdrži z zraku, po drugi pa skače nekajkrat po sobi gor in dol. Nato nogo zamenja. Tudi ta vaja noge krepi in ohranja elastičnost mišic. Na prostem naj robec zamenja kamenček, ki naj ga otrok skuša zalutati čim dalje.

plače stavkali, me je fabrikant vrgel na cesto. Zdaj sem že dolgo brezposeln. Vsak dan hodim postajat pred tovarno... Doma imam ženo in dva otroka."

V tem je prišla iz tovarne gospa, oblečena v drago-cen krznen plašč. Na vrvi je vodila psička. (Spoštljivo sta ji napravila prostor.) Za njo je ostajal močan vonj. Z druge strani se je približal lepo oblečen gospod, se priklonil in ji poljubil roko, okrašeno z briljantnim prstanom in zlato zapestnico, ter jo povedel v udobno limuzino.

Vratar je pojasnil: "Če iščeta delo, bosta čakala zaman. Tovarna ne sprejema novih delavcev."

Neznanec je prosil: "Pustite me v pisarno. Nisem novinec, sem izučen delavec z večletno prakso."

"Ne morem pomagati. Poizkusite drugje. Še sam ne vem, kako dolgo bom ostal v službi."

Tudi Franc se je opogumil: "Če bi Štefana poklicali..."

"Katerega Štefana? Tu je več Štefanov," je začudeno pogledal vratar in se zopet obrnil k neznancu. "Pojdite na borzo dela. Mogoče bo tam kaj za vas."

Franc je nenadoma veselo zaklical: "Štefan, tu sem!" Na dvorišču je zagledal prijatelja, ki je vlekel visoko naložen voz z zaboji.

Štefan se je presenečen ustavil in vidno zardel. Vratar mu je važno namignil: "Zdaj je delo in ni časa za pogovore."

"Samo besedo bi rad spregovoril. Pokličite ga, prosim!"

Štefan je skomizgnil z rameni: "Franc, zaenkrat nič. Rekl so mi, da je delavec več kot preveč. Tako pač je. Hotel sem ti pomagati." Odšel je za vozom in ga ni več pogledal. Tudi tistih petdeset dinarjev ni omenil, niti vrnil.

"Če hočeš, lahko greš z menoj na borzo dela," je rekel neznanec in odšel po ulici.

Urnik prebave

Neki strokovnjak je dejal, da ne živimo od tega, kar pojemo, marveč le od tega kar prebavimo. In od tega je odvisno slanje vsega organizma.

Prav jesti je za človeka postalo na moč pomembna zadeva. Ne jesti preveč pa tudi ne "pretežko", je bistveni pogoj za zdravje. Na kvadratni centimeter želodčne in črevesne sluznice pride več ko 3000 resic, iz drobnih celic sestavljenih dlačic. Te celice tvorijo nezračunljivo število majhnih priseskov. To je rešetasta stena, skozi katero hrana prehaja v kri.

Če se hrana slabo prebavlja, prizadene želodec in črevesje, s tem pa vse telo, ker škodljive snovi prestopajo v kri in jo zastrupljajo. Na to nas opozarja spahovanje, vetrovi, driska, glavoboli in številne druge težave.

Želodec zahteva daljše razdobje, da prebavi hrano. Potem mora prebavljena hrana skozi črevesje, dolgo kakih 8 metrov. Dvanajst ur se zadržuje v tankem in 12—24 ur v debelem črevesju. Toliko časa zahteva vsak obed od našega prebavnega sistema. Ne smemo se torej čuditi, če se kdaj pa kdaj upre izredno težko prebavljivim za-logajem.

Tudi kadar hočemo olajšati delo prebavnemu sistemu, zagrešimo napake zaradi nevednosti. Zato naj nam spodnja tabela pomaga pri izbiri prehrane, da bomo vedeli, kaj zahtevamo od želodca, ko uživamo to ali ono jed; tako si bo lahko vsak izbral,

kar mu bo omogočilo zdravo in lahko prehrano.

HRANA OSTANE V ŽELODCU

1 do 2 uri: 200 g čiste vode, 200 g čistega čaja, 200 g čiste kave, 200 g piva, 200 g lahkega vina, 200 g prevretega mleka, 200 g morske ribe.

2 do 3 ure: 200 g mlečne kave, 100 g kava z mlekom, 100 g trdega jajca, umešana jajca, omlet, 150 g cvetače, 150 g špargeljnov, 150 g krompirja, 150 g surovih ali kuhanih češenj, 70 g belega kruha, 70 g keksov.

3 do 4 ure: 230 g kuhane kureline, 250 g koštrunove krače, 160 g prekajene gnjati, 100 g bifleka, 150 g črnega kruha, 150 g kuhane riža, 150 g špinatne, 150 g kumar, 150 g radiča, 150 g jabolka.

4 do 5 ur: 210 g pečenega goloba, 250 g ledvičje pečenke, 250 g grahovega pireja, 200 g leče, 150 g fižola, 150 g pečenega fazana, pečenega zajca.

5 do 6 ur: pečena gos, pečena raca; sardine v olju ostanejo osem ur v želodcu.

Shranjevanje zimskih oblačil

Zimske obleke bodo odšle v poletno spanje. Prej pa jih bo treba očistiti in čim varneje shraniti. V poletnih mesecih nam na zimskih oblekah lahko napravi nepopravljivo škodo molj. Zato je boj proti moljem v vsakem gospodinjstvu nujen.

Preden bomo spravili zimska oblačila, jih bomo dobro očistili, saj vemo, da se na umazanih in preznojenih delih molj kaj rad naseli. Obleke bomo torej prezračili in skrtačili. Zamaščene ovratnike bomo očistili s salmiakovo raztopino (1 l vode in 2 žlici salmiaka). Ne bo odveč, če celo oblačilo skrtačimo s to raztopino. Če so na obleki manjši in ne preveč trdovratni madeži, jih poskusimo odstraniti sami s čistilnimi sredstvi. Vsekakor pa bodo to delo bolje opravili v čistilnici, posebno če je madežev več in če so že stari.

Ko smo obleke sami očistili ali pa jih prinesli iz čistilnice, jih zavijemo v časopisni papir in zložimo v skrinjo ali kovček. Če pa bodo visele v omari, jih spravimo v polivinil vreče. Med zavito oblačilo denemo še kako sredstvo proti moljem (naftalin, gamacid, glohol, sivko itd.). Vreče iz polivinila so sicer zelo praktične, vendar pa imajo tudi eno slabost. V njih so oblačila neprodušno zaprta, kar je dobra zaščita proti moljem, ni pa to dobro na primer za volnene obleke, ker ne morejo dihati in lahko postane blago krhko.

Tudi pletenine moramo shraniti popolnoma čiste. Pletene obleke in kostume je potrebno nesti v kemično čistilnico. Jopice in puloverje pa lahko operete sami. Vsak kos je treba prati posebej. Pri pranju pletenin uporabljajte blage detergente. Ko pletenino zadnjikrat izpirate, dodajte vodi malo kisa ali — če hočete, da bo pletenina voljna — malo glicerina. Pred pranjem je treba pletenine dobro izprašiti in očistiti madeže. Voda, v kateri peremo pletenine, mora imeti stalno temperaturo 30 do 35 stopinj C. Ožemati pletenin ne smemo, pač pa

Drobni nasveti

■ Nekaj zrn soli očisti skaljeno olje.

■ Neprijeten duh po česnu in čebuli odstrani iz ust kozarec mleka.

■ Neprijeten duh po čebuli prežene z rok umivanje v mrzli vodi brez mila.

■ Goveja juha iz škatlice je mnogo okusnejša s kančkom paradižnikove mezge.

■ Zbiraj čiste, sveže, nekuhane in nevložene jajčne lupine, posuši jih na zraku in zmelj v prah. Uživaj jih za noževno konico v medu ali gostih jedeh: pretlačenemu krompirju, polenti itd. Idealno se ta prah, ki ti imenitno očuva zobe, raztopi v limoninovem soku.

■ Če hočete, da se bo sladka smetana dala zlahka stepiti, jo morate ohladiti. Zato je najbolje, če jo imate na hladnem ali pa jo postavite s posodo v hladno vodo. V smetani namreč plava nešteto drobnih maslenih kroglic, ki se pri povišani temperaturi lahko stopijo. V tem primeru še tako pridno mešanje nič ne pomaga. Smetana ostane tekoča. Zato pazite, da je tudi posoda, v kateri jo stepate, hladna in da to delate na hladnem prostoru.

jih osušimo v čistih krpah ali brisačah. Nato jih naravnamo v pravo obliko in sušimo na ravnih ploskvah. Oprane pletenine shranimo prav tako, kot druga zimska oblačila.

Poskusite!

JAJCA S PARADIŽNIKOVIM SOKOM

Za vsako osebo razbijte po dve jajci, in to tako: v posodo dajte tri četrti litra vode, kis in sol pa po okusu. Ko voda zavre, razbijte vanjo drugo za drugim jajca, a tako, da bo beljak obdajal rumenjake. Prav tako lahko daste jajce v veliko žlico in ga žele nato spustite v lonec. Ko se je jajce že nekaj časa kuhalo, ga oprežno vzamete iz vode in daste kuhati drugo. Tako kuhana jajca so zelo lahko prebavljiva.

Medtem narežite na tanko bel kruh, odrežite skorjo, ga namažite s maslom ali oljem in spržite. Iz paradižnika napravite dober sok, položite vsako jajce na svoj kos kruha in ga prelijte s paradižnikovo omako. Zraven servirajte riž ali krompirjev pire.

PROVANSALSKA JAJCA

Hladna trdo kuhana jajca razpolovite. Iz 5 dkg masla, 5 dkg moke, 2 dl mleka, 1 dl kisle smetane napravite dobro omako in jo solite po okusu. Medtem narežite tanke rezine suhega mesa ali hamburgerne slaninice in jih naglo prepečite v ponvi. Nato jih položite v nepregorno posodo, dodajte jajca, vse skupaj prelijte z omako in popajate z naribanim sirom. Jed je zelo nasitna in hranljiva; k njej odlično teknejo testenine, pire ali riž.

JAJCA POLNJENA S SARDINAMI

Vzemite eno ali dve jajci na osebo. Skuhajte jih trdo, olupite in razpolovite. V mleku namočite žemljico, jo zgnete in zmešajte s trdo kuhanimi rumenjaki; en rumenjak si prihranite. Dodajte dve do tri sesekljane sardine, žlico kisle smetane in soli in popra po okusu. S tem nadevom napolnite jajca, jih zložite na ponvi in prelijte z 2 dl kisle smetane, v katero ste vmešali preostali rumenjak.

HLADNA POLNJENA JAJCA

Trdo kuhana jajca razpolovite. Zgnete rumenjake, dodajte 4 dkg masla, malo na kocke zrezanega suhega mesa ali slaninice, prav tako na kocke zrezano kisel kumario, narezano glavico čebule, peterilj, žlico gorčice in po okusu poper in sol. S tem nadevom napolnite jajca. Ponudite jih prelita z majonezo ali pa garnirajte z njimi francosko solato.

Kakor izgubljen je taval za njim. Pozabil je, da so ga od naporne hoje bolele noge, in na prazen želodec. Štefan ga je torej pustil na cedilu, čeprav se mu je vso noč in po poti zahvaljeval v mislih za pomoč. Na dvorskem mostu ga je samo od sebe vlekel k ograji. Ali ne bi bilo najbolje napraviti križ čez življenje? Železna ograja je nizka in zlahka bi jo preskočil. Ljudje bi samo pomilovalno pogledali z mosta... Potem jih ne bi več zanimalo nepomembno doživetje... Nihče na svetu ne bi zaloval za njim... Veseli svatje na okrašenem vozu so mu pregнали mračne misli. — Zopet je čutil v sebi voljo do življenja. Noče še umreti! Mlad je in morda bo le nekje našel svoj prostor in svoje zadovoljstvo.

"Ali bova kmalu tam?" je vprašal spremljevalca na Glavnem trgu.

"Le kar za menoj. Nič več daleč," mu je odvrnil in hitel dalje.

V Gosposki ulici je bilo toliko lepih reči po izlozbah, da se ni mogel dovolj nagledati. Zadeval je v pešce in strmel z odprtimi usti na dobroto za steklom. S težko okovanimi čevlji je kresal pločnik in hitel za novim znancom.

"Ostani na deželi, kjer si bil doslej," ga je odslovila zavaljena ženska na borzi dela, ko je po dolgem čakanju prišel na vrsto.

Mimo brezposelnih zgaranih mož in žena, ki so čakali pred poslopjem na delo, je odhajal s stisnjenimi ustnicami.

Do nezavesli utrujen in izčrpan se je proti večeru dotikal na ležišče, zagrebel obraz v dlani in zajokal. —

Krave so mukale. Franc je bil spet pri njih in poznala se je njegova tridnevna odsotnost. Po hlevu je ležala strelja, pri vratih je čakal velik kup gnajla.

Zunaj se je svitalo in večje so letale okoli leščerbe na stropu.

Zavihal si je rokave. V hlevu je bilo prijetno toplo.

Vrata so se ponoči orosila, po njih so v ravnih in vijugastih črtah polzele kapljice. Tudi na obokanem stropu je bilo rosno.

Počedil je hlev in očistil krave, da je koža na njih blestela.

Dekla je z loncem v rokah začudeno obstala na vratih. Zastrmela se je v fanta kakor v prikazen.

"Le kar naprej! Se me bojiš?" jo je pozdravil.

"Si se le vrnil? Mislila sem že, da te ne bo več. Kar dolgčas nam je bilo," je spregovorila in ga še vedno zamaknjeno gledala.

Francu je postalo prijetno. Torej ga imajo le radi.

"Tako sem pač mislil, da je najbolje, če pridem nazaj. Toliko let sem že pri tej hiši. Tudi za naprej bom ostal. Za nas delavce je povsod enako."

Dekla je sedla na trinožnik. Lonec s toplo vodo je stisnila s koleno in začela izmivati kravi vime. Nato si je odvihala krilo in primaknila stolček. V curkih je teklo mleko v posodo. Na vrhu se je nabirala pena. Krava jo je med molžnjo osvrkala z repom po obrazu in po glavi, da si je morala ruto poravnati.

"Ti, Franc," se je spomnila in pogledala za njim, "malo prej si rekel, da je za delavca vseeno, kje služi. Midva z mojim možem sva mislila, da bi si poiskala drugo gospodarja."

"Do sedaj nisem vedel, da tu nista zadovoljna."

"Saj je ta leta nekako šlo. A zdaj je drugače. Gospodar je začel piti in gospodinja je nasajena, da je včasih kar ne poznam več. Zelo se je spremenila."

"Vsak človek ima svoje skrbi. Meni se zdi, da tudi bogati niso vedno zadovoljni. Vsega imajo dovolj, a jim vseeno ne gre po volji."

(Dalje prihodnjič)

TONE SELISKAR:

Mati na razpotju

Verona je bila preprosta kmečka žena in v tistih letih, ko je žensko srce najbolj občutljivo. Imela je tri krepke sinove: prvi je bil na tem, da se oženi, drugi je doraščal, tretji pa je bil še bolj otrok kakor mladenič. Moža ni imela več. Njena kmelija je stala na robu hriba in čeprav ni bilo že nekaj let na posestvu gospodarja, so bile vse njive obdelane, vsi travniki pokoseni, in v hlevu je stala rejena goved in trije iskri konji, zakaj vsak fant je imel svojega, ker so bili nori na lepo žival. Verona je imela štirideset let in pri teh letih je bila še vedno čedna in prikupna žena in koleslji bogatih kmečkih vdovcev so vsako nedeljo stali na njenem dvorišču. Veronino srce pa se ni zganilo za vdovce.

Verona je bila res preprosta kmečka žena. Eno samo veliko slabost je imela — preveč je ljubila svoje sinove. Najstarejšega, Ivana, zaradi njegove trdne močatosti, srednjega, Petra, zaradi njegove velike skrbnosti za dom in za njive, najmlajšega, Jurija, zaradi njegove mladosti in lepote. Fantje so v polni meri čutili njeno ljubezen in so jo ljubili ter spoštovali in njena beseda jim je bila bolj važna kakor beseda župana ali župnika. Poleg te svoje slabosti je imela Verona še eno manjšo slabost: knjige je rada prebirala. To se je navadila od najmlajšega, ki je vsako nedeljo ležal pod tepko in strmел v bukve. In iz knjig so se vse njene čednosti oplemenitile in ko je s svojega hriba gledala po

ske so kričale od groze, otroci so vekali. Vse tri Veronine sinove so zgrabili, jim zvezali roke na hrbtu in jih odgnali pred cerkev. Preden so jih odgnali, je Verona pahnila dva tuja vojaka k zidu, stopila pred sinove in jih vprašala: „Ali ste bili vsi trije spodaj na cesti?“

„Ne! Mar ne veste, mati, zadnjo stran Martina Krpana smo brali vsi skupaj pri mizi, ko je počilo!“ je odgovoril najstarejši za vse.

Visok, mršav vojak je skočil k Ivanu in ga s tako silo udaril po ustih, da se mu je kož kri pocedila in Ivan je izpljunil s krvjo dva izbita zoba. Verone pa nihče ni udaril. Toda če bi lahko videli v njeno srce tisti hip, ko so topli njenega sina, bi se vsi ti tuji vojaki grozili, čeprav so bili oboroženi do zob.

Pred cerkvijo so stali v dolgi vrsti vsi fantje in moške z zvezanimi rokami na hrbtih, pred njimi so stale strojnice, nad vasjo pa se je valil črn dim iz gorečih hiš in hlevov. Iz župnišča so stopili oficirji z župnikom vred in oficir z odlikovanji na prsih je držal v roki list papirja. Stopil je pred zvezane moške in čigar ime je prebral, je moral stopiti iz vrste. In takih je bilo dvanajst. Vojaki so jih zvezali na debelo vrv in vsa vojska se je tuleč pognala za njimi. Spodaj na cesti so jih ustrelili. Ponoči so jih žene naložile na vozove in jih odpeljale na pokopališče.

Veronini sinovi so se vrnili k materi. Niso še bili prav doma, ko

„Kakšna slovenska vojska je to?“ „Proti partizanom, ki preganjajo vero! Vojska Jezusa Kristusa!“

„In orožje vam bodo dali tile, ki so danes postrelili dvanajst slovenskih ljudi in požgali toliko hiš?“

Župnik se je raztogotil. Jezno je vstal, zapretel s prstom ženi, ki se mu je danes zdela trda kot jeklo in zakričal nanjo:

„Verona, Verona, zapomni si moje besede! Zdaj je vojna in ne bomo mekhi. Jutri pridem po odgovor.“

Zgrabil jo je za roke, ker ga je lepa ženska vsakokrat razplamtela, jo potegnil k sebi. Verona pa se ga je samo otresla z enim samim gibom, od studa se ji je srce razkačilo, prezirljivo ga je pogledala od nog do glave in ne da bi kaj rekla, je odprla vrata in odšla.

Že se je bila naredila noč. Fantje so sedeli okoli mize in ko je mati stopila v izbo, so se vsi zganili, ker se jim je zdelo, da je danes mati lepša kot druge dni. Mirno si je odgrnila ruto, sedla k najstarejšemu, ki je imel čeljusti razbite. Videla je, kako vsi fantje govorijo v neizmernem srdu, ker jih je tujec bil, vezal in pognal iz hiše. Njen pogled je objemal zdaj tega, zdaj onega. Potem je segla v žep svojega krila, potegnila iz njega belo ruto. Odvezala je voz na njej in na gladko javorovo mizo sta padla dva zoba.

„Martinov Krpanov nam manjkal!“ je dahnila žalostno.

Tedaj so vsi trije sinovi skočili na noge, da se je izba stresla in so šipe v oknih zažvenketale, vsi trije so se naenkrat sklonili pod klop in ko so se pred materjo vzravnali, so vsi trije imeli puške v rokah.

„Vsi trije pa bomo za enega Krpana!“ je vzkliknil najstarejši.

Mali jih je ljubeče gledala, v očeh so se ji bleščale solze žalosti in ponosa in vsa zemlja, ki jo je tolikokrat občudovala s hriba, se je premaknila v nji. Nasmehnila se je v svoji silni odločitvi, ki ji dna ni mogla premeriti, in dejala fantom:

„Bostel!“

Potem jih je v temi spremila do hleva. Fantje so prignali na dvorišče svoje konje, objeli in poljubili svojo mater in oddirjali skozi vas. Verona je dolgo dolgo sama stala na pragu hiše. Ko je daljava povsem požrla peket konjskih kopit, se je sklonila in pograbila z vrta pest prsti. Zaprla je oči in si s prstjo popila solze in šla v izbo, legla na posteljo in vsa mirna in potesena sama sebi dahnila:

„Zdaj moramo biti matere srčne in pogumne!“

Za dobro voljo

Poročeni svojemu prijatelju: „Srečo znaš šele ceniti, če si poročen.“ „Ali je to res?“ vpraša prijatelj. „Da, samo da je potem že prepozno!“

Grilčkova je zjutraj trdo prišla svojega moža, prvič, ker je prišel domov zelo pozno, in drugič in tretjič in...

„In še z lažnivcem povrh sem se poročila!“ je jadikovala. „Ponoči si mi rekel, da si bil pri Lahovih, zdaj pa praviš, da si bil v družbi z Miklavčičevimi. Oh, jaz uboga!“

„Pomiri se, draga,“ pravi Grilček. „Res sem bil z Miklavčičevimi, samo ponoči nisem mogel izgovoriti tega priimka.“

Doma je bil iz notranjskih hribov. Do vojne se je potikal po vaseh in pri kmetih opravljal dninarska dela. Nekoč, ko je reševal iz vode seno, se je prebladil in od takrat je težko hodil. Bil je srednjevelik, široke, rjavega obraza, črnih oči, gostih, lepih kodrastih las, ki so mu lezli čez ušesa. V četi je bil vedno med tistimi, ki so lupili krompir in hodili na stražo okrog taborišča.

Zaradi bolnih nog ga niso pošiljali v borbe v oddaljene kraje. Pa se je četni komandir nekega dne domislil, da ne bi bilo napake, če bi Vence hodil stražiti vaški most.

Komandirju so sicer odsvetovali, češ ni prav, da gre samo en stražar. Če je taka muja, naj bi šli od časa do časa štirje z mitraljezom, ker kaj bo naredil Vence, če ga dobi truma Nemcev ali belčkov. Ujeli ga bodo, ker teči ne bo mogel. Komandir pa se ni dal prepričati. »Kadar gre za politiko, kar diskutirajte, kolikor hočete, ali v vojaških stvarih bom odločal jaz. Vence, ti boš odslej stražil vsako noč od devete zvečer do štirih zjutraj pri mostu, po dnevi pa boš spal!« Ostali so umolknili, Vence je pokimal...

Usedel se je pod smreko in si z neko rumeno mastjo namazal ožuljeno desno nogo. Potem je vrgel puško čez pleča, dobil od

Stražar na mostu

komandirja znake za nočno spoznavanje, odšel čez senožeti in gmajne in se spustil po slabi gozdni poti proti Storžiču. Na Vedrah ga je srečal obveščevalec Tone in ga vprašal: »No, Vence, kam pa ti, kaj stražiš tod okoli?« Vence si je nerodno popravil klobuk, pljunil v stran in odgovoril: »Na most me je poslal, pravi, da sem kar pripraven za tja. Kaj hočem, komanda je komanda!«

»Samo če jih bo prišlo preveč, se ne umikaj ob vodi, temveč teci čez njive v log. Sploh se mi pa zdi čudno, da pošilja tebe, ki še nisi zdrav na nogah,« je zamrmral Tone in dal ostanek cigarete Venceju.

Vence je počasi lezel po slabi poti. Tone se je še enkrat obrnil na ovinku in zakričal: »Hejo, pa pazi se!« Vence je pokimal. Kar dobro mu je delo, da mu je komandir zaupal stražo ob mostu brez mitraljeza in brez spremstva. Vence naj sam straži veliki most, največji in najdaljši v dolini. Sam z dolgo, kot prekla nerodno francosko puško. »Vrag jih vzemi, bom pa sam,« je zamrmral Vence in pospešil korak v dolino.

Noč je bila razprostrta nad pokrajino. Izza Racne gore je vzhajala polna luna. Voda je nalahno šumela. Na vzvišenem prostoru nad mostom so rastle tri stare, debele lipe, ki so se že sušile. Vence je počasi koračil od mostu do lip in nazaj do mostu. Včasih se je ozrl na spečo vas, ki se je svetlikala onstran mostu. Psi so zateglo in cvileče zalajali. Vence se je naslonil na zidno ograjo mostu. Puško je položil predse in strmел v široki potok, ki je tekel lahko šume. Potem se je spet ozrl na spečo vas. Psi so potihmili. Začel je razmišljati, kdo vse je že hodil po tem mostu: kmetje, ki so vozili gnoj na njive in poljske pridelke z njiv, vozniki, ki so vozili drva in blode iz gozda, pa spet kmetje, ki so vozili seno iz lazov. Vesela dekleta z vasi, ki so hitela z motikami na rami na njive, ob košnji pa z belimi grabljami. In kdo je še hodil, no, je dalje predel misli Vence. Od pomladi do jeseni vaški čredniki, ki je hodil za kravami in kričal: liska, sivka, čada, rjavka, le-sep! Pa kdo neki bi še hodil čez ta vaški most? Lovci, ki so žarečih lic hiteli na lov na srnjake in zajce, stari polharji s pastmi, vsi ti so hodili čez most. In sedaj, kaj pa sedaj, se je spraševal Vence. Sedaj tudi še morda hodijo, a samo podnevi, ponoči si nihče ne upa, posamič še Nemci ne! In če jih pride veliko? Vence se je pri tej misli stresel. Vence bo streljal, vendar bodo spoznali, da je sam. Tekli bodo čez most in kaj potem? Ustrelili ga bodo, ujeli ali pa vrgli v vodo. In Vence ne bo več videl ne taborišča, ne očeta in ne sosedov. In kaj bodo rekli v četi? Ej, saj smo vedeli, da bo z Vencejem tako! Ostal naj bi v četi in lupil krompir.

Vence hrabri sam sebe, hodi od mostu do lip. Obstane pred lipami in si jih od vseh strani ogleduje. Suhe debele veje štrle od debela daleč proč. Gotovo so jih nabiranci lipovega cvetja oskubili, da so sedaj samo še žalosten ostanek nekega mogočnega lipe. Ali pa so jo obsekali pastirji v mrzlih jesenskih dneh, ko so pasli živino.

Čez potok so zavreščale nočne ptice in se izgubile v polju. Vence je skoraj stekel k mostu in poslušal, a nič ni bilo čuti. Nato je počasi krenil ob vodi in se ustavljal ob vrbovju. Spomnil se je, kako je v mladih letih sedel ob domačem potoku. V bližini je žvignila vrak zelena raketa. V svitu dogorevajoče rakete so se za vrbovim grmovjem prikazali Nemci. Hodili so sklonjeno in držali pred seboj brzostrelke.

Opazili so ga in ustrelili proti njemu. Vence je stekel ob grmovju, potegnil bombo izza pasu in jo vrgel v prihajajoče Nemce. Nekdo je zavpil, drugi zaklel, brzostrelke so zadržale v nočno tišino.

Vence je poskušal teči. Pred njim je zažarelo. Prav od blizu je dobil rafal v obe nogi. Zavpil je in padel kot podsekano drevo.

Obstopili so ga Nemci. Eden je potegnil iz žepa žepno svetilko in ga obsvetil. Drugi se je sklonil, pobral njegovo puško, jo zavihtel, da je zletela čez grmovje v vaški potok. Slišal je samo pljusk. Drugi Nemec je naslonil brzostrelko in spustil rafal v Vencejevo glavo.

Sklonjeni so odšli naprej ob šumečem potoku. Izza oblakov se je prikazala polovica lune in obsijala mrtvega stražarja Venceja. Kri mu je otekala in močila razmočeno zemljo.

Predpoldne so ga našle ženske, ki so šle na polje. Obstale so pri njem, ga obračale in mu izpirale rane. Vmes so šepetale: »Ubog siromak.«

Most je bil odslej še bolj samotni in pust.

Matevž Hacc

Valentin Polanšek

Ko je gazilo vse po krvi

Ko je gazilo vse po krvi,
kar uniformo je nosilo,
kar orožje je nosilo —
ko usmiljenje ničesar ni več izprosilo —
sem lebdel v slutnji bližajočega se pogina
in praznoval svoj rojstni dan,
svoj sedemnajsti rojstni dan.

Dobil sem tvoje drago pismo,
ga nešteto krat prebral
in svojim zgladovanim tovarišem dejal:
Že bo... samo, da še mrtvi nismo!

dolini, se ji je svet zdel lep in ko je prebrala Martina Krpana, se je tako smejala, da so se šipe tresle. »Takah Slovencev zdaj ni več?« je rekla, ko je pogled odmaknila s knjige. »Morda bo kmalu prišel čas, ko bi jih potrebovali!«

»Kaj pa mi trije?« so vsi trije vzklknili užaljeni in zeleni na Martina Krpana.

»Oh, fantje mojil!« je dejala in jih vse po vrsti ljubeče pogledala. »Le bodite srčni, figarjev ne maram!«

In ni bilo dolgo tega, odkar so govorili o Martinu Krpanu, ko se je svet porušil in je tudi Veronin hrib zasedla tuja vojska. Sprvega ni bilo nič hudega. Hrib je bil daleč od prometa, toda kadar je Verona zagledala skozi okence tuje vojake na svoji zemlji, ji je bilo tako hudo, kakor da bi hodil po njenem srcu. Potem so nekoč spodaj v gozdu, skozi katerega pelje glavna cesta, zagrmlele puške in nekaj tujih vojakov je obležalo mrtvih na cesti. Drugo jutro je velika vojska obkolila vas in prihrumeli so tudi v njeno hišo. Hiše na spodnjem koncu vasi so že gorele, žen-

je prisopihal cerkovnik in pozval Verono v župnišče. Verona si je ogrnila ruto in vse to, kar je videla in slišala, jo je tako pretreslo, da je stiskala zobe in pesti, tako jo je žgalo v srcu sovraštvo do tujcev. In stala je pred župnikom, ki jo je rad videl in rad prebiral brevir po stezi, ki pelje k njeni hiši.

»Tvoje sem rešil, Verona, ampak težko, težko!« je spregovoril pomembno.

»Ničesar niso zagrešili, pokaj jih je bilo treba reševati!« je dejala hladno.

»Družili so se z vsemi temi, ki so bili ustreljeni!«

»To so bili sami pošteni fantje in možje!«

»Juzus, Marija, kaj pa govoriš: to so bili rdeči, puntarji in rogovileži, prej so bili proti kralju, zdaj so proti Rimu!«

»Kaj jim bo kralj in kaj jim bo Rim?«

»Devica Marija, ali si ob pamet, Verona, ne govori tako, če nočeš pogubiti svojih fantov! Italijani nam bodo dali orožje in tvoji fantje se bodo vpisali v našo slovensko vojsko!«

Japonska se že zdaj pripravlja

na svetovno razstavo v Osaki leta 1970

Čeprav je do svetovne razstave 1970, ki bo po sklepu mednarodnega urada za te prireditve v japonskem mestu Osaka, še precej časa in bo prej še svetovna razstava v kanadskem mestu Montreal (prihodnje leto), se Japonska že zdaj temeljito pripravlja na ta veliki dogodek. Tudi povsem upravičeno, saj bo prireditve v Osaki prva svetovna razstava na azijski celini, predvsem pa posvečena stoletnici industrijskega razvoja Japonske. Mimo vsega tega pa se Japonska tudi zaveda, da pomeni odločitev mednarodnega urada za svetovne razstave veliko priznanje in odgovornost za Japonsko, če pomislimo, da urad niti veliki dveletni prireditvi v New Yorku ni priznal uradnega značaja svetovne razstave.

Za svetovno razstavo v Osaki so si Japonci že doslej zagotovili sodelovanje 50 držav, sami pa bodo pripravili najboljše tehnične in industrijske proizvode ter razkazali vse svoje najpomembnejše stvaritve znanosti in kulture.

Po določilih posebne „konvencije o svetovnih razstavah“, ki je bila sprejeta leta 1928 v Parizu in katero je doslej podpisalo 33 držav, so take prireditve splošne ali specializirane, to se pravi posvečene ožjim področjem znanosti ali tehnologije. Razstava v Osaki bo splošna, torej bodo na njej zastopane vse panoge človeške dejavnosti, med drugim industrija, znanost in kultura.

Vsaka svetovna razstava ima tudi svoje geslo. Organizatorji bruseljske prireditve leta 1958 so se predstavili z geslom „Civilizacija, zasnovana na znanosti, in humanizem — jamstvo za boljši svet“, razstava v Montrealu leta 1967 bo potekala v znamenju „Človeka in njegovega okolja“, Japonci pa so sestavili poseben odbor, ki bo iz-

bral najustreznejše geslo za veliko manifestacijo v Osaki.

Osaka je že od davnih dni največje trgovinsko središče in je bila nad tisoč let (do sredine prejšnjega stoletja) tudi japonska prestolnica. Čeprav je od sedanjega prestolnice Tokia oddaljena 515 kilometrov, potrebuje potnik po zaslugi „Tokaida“, za olimpijske igre v Tokiu zgrajene železniške proge, za vožnjo samo dobre tri ure. Senri-gaoka, kjer bo svetovna razstava, je kakih deset kilometrov od mestnega središča Osake. Razstavišče bo merilo v celoti 3,3 milijona kvadratnih metrov. Na tem ozemlju bodo zgradili sto posebnih paviljonov, ki naj bi si jih v šestih mesecih (od pomladi do jeseni 1970) ogledalo kakih 30 milijonov ljudi. Poleg tega pa bodo Japonci na razstavišču poslali tudi razne spomenike ter zgradili mednarodni dom za konference, zabavišča za otroke, gledališke dvorane, muzej umetnosti ter umetno jezero in velik vodomet.

Nedelja, 24. 4.: 8.05 Veseli tobogan, mladinska radijska igra — 9.05 Vožila — 10.00 Še pomnila, tovariši — 11.45 Nedeljska repertoar — 12.05 Vožila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Slavnj pevci, znamenite arije — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 15.30 Humoreska tedna — 17.45 Glorija, radijska igra — 20.00 Naš nedeljski sestanek — 21.00 Glasba pripoveduje.

Ponedeljek, 25. 4.: 8.05 Glasbena malineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 V svetlu opernih melodij — 10.35 Naš podlistek — 12.05 Košana, simfonični triptihon — 12.40 Skladbe slovenskih avtorjev — 14.05 Iz slovenske solistične glasbe — 14.35 Vožila — 15.30 Priredbe slovenskih narodnih — 17.05 V svetlu opernih melodij — 18.15 Signali — 18.45 Družba in čas — 20.00 Koncert kamornega orkestra Slovenske filharmonije — 21.15 Z melodijami po svetu.

Torek, 26. 4.: 8.05 Glasbena malineja — 9.25 Sprehod z velikimi zabavnimi orkestri — 10.15 Odlomki iz opere „Istrska svatba“ — 12.05 Slavnj virtuoz — 12.40 Fantje treh dolin in ansambel Boruta Lesjaka — 14.35 Pet minut za novo pesmico — 15.30 V tork nasvidenje — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Plesni orkestri v besedi in glasbi — 18.45 Na mednarodnih knjižpoljih — 20.00 Pevski zbor „Proleter“ iz Sarajeva — 20.20 Težka ura, igra.

Sreda, 27. 4.: 8.05 Lahka orkestralna glasba — 9.00 Umetniška pripoved 9.44 Iz javnega koncerta Otrška pesem 1966 — 11.15 Novi posnetki Partizanskega invalidskega pevskega zbora — 12.05 Naglo puške smo zgrabili — 13.30 Slovenske narodne — 14.35 Vožila — 15.30 Jugoslovanske pihalne godbe — 16.00 Oddaja o mladini Kočevske — 17.05 Govori Radio Osvobodilna fronta — 18.00 Koncert revijskega orkestra RTV Ljubljana — 20.00 Iz jugoslovanske lahke glasbe — 20.30 Hlapac Jernej, opera.

Četrtek, 28. 4.: 8.05 Glasbena malineja — 9.25 Glasbena pravljica — 10.15 Koncert ansambla beograjske opere — 12.05 Razpoloženske skladbe — 12.40 Čez hrib in dol — 14.35 Otrci so pripravili koncert — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Turistična oddaja — 18.15 Odskačna deska — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Četrkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 29. 4.: 8.05 Operna malineja — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Domače viže — 10.25 Novost na knjižni polici — 12.05 Iz Händlovih oper — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.35 Poje francoski zbor Jean Paul Kreder — 15.30 Od voši do vasi — 15.45 V svetlu znanosti — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.15 Domače melodije — 18.45 Kulturni globus — 20.30 Tedenski znanstvenopolitični pregled — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

Mednarodno zanimanje za razstavo o Skopju

Razstava fotografij pod naslovom »Skopje — mesto mednarodne solidarnosti«, ki prikazuje glavno mesto Makedonije pred potresom in po njem, pomoč jugoslovanskih narodov in drugih držav, pa tudi prispevek Združenih narodov k obnovi in graditvi Skopja, vzbuja široko mednarodno zanimanje. Že mnoge države so izrazile željo, da bi to dokumentarno razstavo predstavile tudi svoji javnosti.

Najprej bo ta razstava izven Jugoslavije prirejena v Vzhodni Nemčiji. V vzhodnem Berlinu jo bodo odprli 29. aprila, sledili bosta še nemški mesti Leipzig in Dresden, nato pa bodo razstavo prikazali še v nekaterih mestih Češke-slovaške in Poljske.

vse, toda o vsem — 18.30 Iz slovenskega glasbenega življenja in preteklih stoletjih — 19.00 Zbori Furlanije-Juljske krajine — 19.15 Slovenski znanstveni delavci s tržiske univerze — 20.35 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

TELEVIZIJA

Sobota, 23. 4.: 17.03 Pri cvetličnem zdravniku — 17.30 Na robu zelenega pekla — 18.00 Stališča — 18.35 Po evropskih cestah — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Pojoča in zvoneča Avstrija — 22.00 Maščevalci iz Los Angelesa.

Nedelja, 24. 4.: 17.03 Uli in račka — 17.30 Svet mladine — 18.00 Fury — 19.00 Koncert na gradu Hohenems — 20.00 Odlomki iz nagonelne tekme Avstrija-Sovjetska zveza — 20.45 Zrna je zeleno — 22.25 Beseda za nedeljski večer.

Ponedeljek, 25. 4.: 18.35 Tečaj francoščine — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Glasba iz študija B — 21.00 Maligni nastavi past — 21.50 Čas v sliki.

Torek, 26. 4.: 18.35 Tečaj angleščine — 19.13 Stric Guido — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Anastazija, zadnja carjeva hčerka — 20.15 Kultura v sliki.

Sreda, 27. 4.: 11.03 Glasba iz študija B — 11.15 Maligni nastavi past — 17.03 Pavilione dogodivščine — 17.45 Paly II/3 — 18.35 Tečaj francoščine — 19.00 Podoba iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Usmrtitev, televizijska igra — 21.45 Z našimi najboljšimi pripravili.

Četrtek, 28. 4.: 12.00 Republika prepričanih — 18.35 Tečaj angleščine — 19.00 Športni kalejdoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Vse v redu, prenos igre — 22.05 Jaz v Ameriki.

Petek, 29. 4.: 11.03 Anastazija, zadnja carjeva hčerka — 18.35 Nepoznani svet — 19.00 Konzumenti — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Vaš nastop, prosimo — 20.55 Se še spominjate — 22.15 Zlata vrtnica iz Montreauxa.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroskem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Teko Zalažniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjstvo — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 16.55 Kulturna poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 23. 4.: 8.05 Domači vrt — 8.45 Koroska domovinska kronika — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Aelia, žena Norika — 16.30 Širni pisani svet — 17.00 Plesna glasba iz Latinske Amerike — 18.00 Kulturni razgledi — 18.25 Kjer pojejo, tam oslonemo — 19.10 Odmev časa — 20.15 Zlata Thesi, pripovedka — 20.45 Slovanska simfonija.

Nedelja, 24. 4.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.15 Favoriti popevk — 11.00 Popoldanski koncert — 12.45 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Knjižem po svetu, knjižem skozi čas — 18.05 Koncert ljudskih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.15 Lepa neznanka — 21.15 Zidak za Evropo.

Ponedeljek, 25. 4.: 8.15 Zločin in kazni, roman — 8.45 Ljudska glasba lujih dežel — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroski knjižni količek — 17.30 Ob 90-letnici rojstva Fritza Recktenwalda — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Aktualnosti za mladino — 20.15 Vsakdanji problemi — 20.30 Koroska lovsko ura — 21.15 Operetni koncert.

Torek, 26. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Sreča ne ostane dolgo — 15.45 Iz kulturnega življenja v deželi — 18.00 Četel ure mesne uprave — 18.15 Iz prve roke — 18.35 Filozof in umetnik — 19.00 XY ve vse — 20.15 Klasiki v radiu — 21.30 Pesem za lahko noč.

Sreda, 27. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Zbor celovških madrigalistov — 15.45 Predstavljam — 17.00 Zlato rokodelstvo — 18.15 Pomoč potrebuje vsak — 18.30 Znanstvena govornica ura — 20.15 Orkestralni koncert.

Četrtek, 28. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Koroski avtorji — 18.00 Koroska kulturna poročila — 18.20 Oddaja za delavce — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Varstvo narave je zapoved časa — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 29. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Ljudska visoka šola v radiu — 18.35 Kaj pravi industrija — 19.00 Kalendar dunajskih slavnostnih tednov — 20.15 Vsaka reč ima dve strani — 21.00 Španska glasba.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.15 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Objave iz Avstrije — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Reporterji med poljo — 18.00 Glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo danes zvečer — 21.55 Športni komentar — 22.10 Pregled po svetu.

POHIŠTVO

za dom in za goste

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobri vas - Eberndorf
A 9141 tel. (0-42-36) 281

Oglejte si našo razstavo tudi v prostorih hotela Rutar v Dobri vasi.

Ta teden vam priporočamo:

Iz zaloge starih knjig

- Louis Adamič: **SMEH V DŽUNGLI**, avtobiografija ameriškega priseljence 416 str., pl. 58 šil.
- Honore de Balzac: **ZGUBLJENE ILUZIJE**, zanimiv roman velikega francoskega pisatelja, dve knjigi skupaj 664 str., ppl. 39 šil.
- Karl Benno von Mechow: **ZGODNJE POLETJE**, roman iz podeželskega življenja 256 str., ppl. 24 šil.
- Jordan Jovkov: **ŠIBILJ** in druge novele bolgarskega pisatelja, 240 str., ppl. 10 šil.
- Oton Bihalji-Merin: **OKTOBRA NA SVIDENJE**, roman o usodi vojnih ujetnikov, 432 str., pl. 29 šil.
- Mihail Solohov: **ZORANA LEDINA**, roman iz življenja donskih kozakov, 480 str., br. 18 šil.
- Ivan Cankar: **MILAN IN MILENA**, ljubzenska pravljica, 156 str., br. 23 šil.
- Charles Dickens: **POVEST O DVEH MESTIH**, roman iz časov francoske revolucije, 390 str., ppl. 36 šil.
- HRVATSKI POVOJNI NOVELISTI, zbirka krajših spisov sodobnih hrvatskih pisateljev, 256 str., ppl. 12 šil.
- Vicente Blasco Ibanez: **KRYAVE ARENE**, napet roman iz življenja bikoborcev, 360 str., pl. 34 šil.
- Martin Andersen Nexö: **SIROTA STINA**, roman o pretresljivi usodi kmečkega dekleta, dve knjigi skupaj 696 str., pl. 78 šil.
- Janez Trdina: **BAJKE IN POVESTI O GORJANCIH**, zapiski narodnega blaga, 240 str., ilustr., pl. 12 šil.
- Klaus Mann: **SYMPHONIE PATHETIQUE**, tragična življenjska zgodba velikega skladatelja Čajkovskega, 322 str., pl. 39 šil.
- POLJSKE NOVELE, zbirka krajših spisov poljskih pisateljev starejše generacije, 264 str., ppl. 16 šil.
- Henri Beyle-Stendhal: **RDEČE IN ČRNO**, kronika leta 1830, 448 str., pl. 38 šil.
- Heinrich Mann: **PODLOŽNIK**, roman iz življenja pruskega meščanstva, 392 str., polusnje 28 šil.
- Anton Ingolič: **STAVKA**, roman iz življenja in bojev industrijskih delavcev 312 str., ppl. 14 šil.
- Gustave Flaubert: **VZGOJA SRCA**, avtobiografski roman o pisateljevi mladosti, 456 str., pl. 25 šil.
- A. Serafimovič: **ŽELEZNA REKA**, roman iz časov ruske revolucije, 164 str., ppl. 12 šil.
- Miško Kranjec: **MAJHNE SO TE STVARI**, zbirka novel iz vaškega življenja, 484 str., ppl. 30 šil.

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

Knjigarna „Naša knjiga“, Wulfengasse